

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GRĘBOCICE

Opracowanie:

DELTA PARTNER
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA
INICJATYW GOSPODARCZYCH

Spis treści

Wstęp	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	6
Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	8
OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	14
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	20
Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	23
Portret terytorialny gminy.....	23
Wnioski z diagnozy	28
Wnioski z badania ankietowego.....	32
Analiza SWOT	34
II Założenia planistyczne	37
Uwarunkowania rozwojowe.....	37
Misja Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027	39
Wizja rozwoju Gminy Grębocice	40
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	41
Poziom operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027	44
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	45
Schemat ilustrujący założenia planistyczne	48
III Wdrażanie	49
Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	49
Rezultaty planowanych działań	52
Finansowanie strategii	53
Ewaluacja ex-ante.....	54
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	57
Analiza danych zastanych.....	57
Gmina oczami mieszkańców	64
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	75

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 jest dokumentem określającym ramy założeń strategicznych, które wyznaczają kompleksowy plan działań mających na celu zapewnienie dynamicznego rozwoju całej gminy. Strategia definiuje wizję i misję rozwoju gminy oraz cele i kierunki działań w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Przygotowanie tego rodzaju dokumentu jest nieobowiązkowe, jednakże pomaga skutecznie zarządzać gminą i pozwala na sprawne pozyskiwanie środków na inwestycje, szczególnie tych z Funduszy Unijnych. Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 jest już czwartą strategią. Pierwsza została przyjęta w 2001 r. zatem już prawie od 20 lat Gmina Grębocice konsekwentnie realizuje określone cele rozwojowe.

Podstawą do przygotowania niniejszego dokumentu była analiza danych zastanych, opracowanie diagnozy, przeprowadzenie badań ankietowych, a także prac warsztatowych oraz konsultacji z ekspertami i mieszkańcami gminy Grębocice.

Dokument składa się z trzech zasadniczych części. Część diagnostyczna prezentuje dane statystyczne w ujęciu statycznym oraz dynamicznym tworząc obraz sytuacji w gminie oraz pozwala określić mocne i słabe strony. Dane uzupełniają wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców. Wnioski z badań stanowią podstawę do definiowania misji i wizji gminy oraz celów strategicznych i kierunków działań, ponieważ mają stanowić odpowiedź na potrzeby i oczekiwania mieszkańców gminy. Drugim elementem opracowania jest część planistyczna, która identyfikuje kluczowe cele, kierunki i plany na poziomie strategicznym i operacyjnym. Ostatnia część stanowi omówienie wdrażania, monitoringu i systemu finansowania zadań Strategii.

Treść dokumentu została opracowana na podstawie znowelizowanych przepisów prawa: ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 ze zm.), które dotyczą zmian w sposobie traktowania i definiowania strategii rozwoju, jak również wskazują obowiązkowe elementy dla tego typu dokumentów. W związku ze zmianą przepisów zaakcentowano rolę strategii wojewódzkiej, odwołując się do jej zapisów oraz wskazując obszary strategicznej interwencji.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań,
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Wszystkie wymienione powyżej elementy zostały uwzględnione w strukturze niniejszej strategii. Biorąc pod uwagę dobre praktyki tworzenia dokumentów planistycznych, opracowanie to uwzględnia zarówno zagadnienia gospodarcze i społeczne, a także elementy polityki przestrzennej, będące pewnego rodzaju nowością w ramach dotychczas obowiązujących przepisów prawa. Zgodnie z art. 10 f. 1. ustawy o samorządzie gminnym nowością jest zapis mówiący o tym, że: Rada gminy w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ostatnim z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: proces opiniowania Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki

przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (Art. 10f. 1-3.)

Metodyka opracowania strategii

Pierwszym etapem prac diagnostycznych nad Strategią była analiza danych zastanych (tzw. wtórnych) czyli analiza dostępnych dokumentów diagnostycznych i planistycznych w wymiarze lokalnym i regionalnym, w tym między innymi raportów o stanie gminy, ogólnodostępnych opracowań i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Przeanalizowano także zbiory danych statystycznych gromadzonych przez Bank Danych Lokalnych GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy. Zebrane dane i informacje zostały ocenione pod kątem jakości i rzetelności oraz stanowiły podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.

Równolegle prowadzone były badania sondażowe przeprowadzone wśród mieszkańców w formie ankiety internetowej dostępnej na stronie gminy Grębocice: <https://grebocice.com.pl/aktualnosci/2017-05-30/752-strategia-rozwoju-gminy-grebocice-2021-2027-ankieta.html>., w badaniu łącznie wzięło udział 272 respondentów. Głównym celem było poznanie opinii mieszkańców na temat obecnej sytuacji w gminie i poznanie potrzeb lokalnej społeczności.

W trakcie procesu tworzenia Strategii przeprowadzono także warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów SWIG DELTA PARTNER, a także spotkania o charakterze konsultacyjnym z udziałem przedstawicieli władz samorządowych. Miały one na celu zebranie dokładnych informacji na temat kondycji gminy, potrzeb i potencjałów oraz określenie priorytetowych działań i kolejności ich realizacji.

Po zebraniu oraz przeanalizowaniu zebranych danych przeprowadzono analizę SWOT polegającą na usystematyzowaniu posiadanych informacji. Dzięki temu można było klarownie wyodrębnić mocne i słabe strony gminy (czynniki wewnętrzne) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), co stanowiło bazę do wypracowania celów i kierunków rozwoju zawartych w niniejszym dokumencie.

W oparciu o wyniki warsztatów strategicznych, analizy SWOT i na podstawie analiz eksperckich sformułowano misję i wizję rozwoju gminy. Misja jest ogólnym kierunkiem działania oraz uzasadnia przyjęcie określonych celów strategicznych. Wizja natomiast to opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej, do realizacji której wyznacza się cele strategiczne oraz kierunki działania.

Uszczegółowione cele strategiczne określone na poziomie operacyjnym odpowiadają na zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy oraz są szansą na lepsze wykorzystanie

potencjałów gminy, stanowią kluczową część dokumentu. Dokładnie określone plany działań są ważne dla efektywnego i skutecznego osiągnięcia założonych celów.

Model funkcjonalno-przestrzenny gminy jest częścią Strategii i przedstawia długookresową wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy składa się po pierwsze z uwarunkowań, które mają wpływ na rozwój gminy. Są to elementy przestrzenne, takie jak infrastruktura techniczna i jej rozmieszczenie, układ dróg i zabudowań, obszary zagrożone i wymagające ochrony, a także elementy dziedzictwa historyczno-kulturowego. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej tworzony jest na podstawie mapy uwarunkowań i przedstawia obszary funkcjonalne na terenie gminy, które pełnią między innymi funkcje mieszkaniowe, usługowe, rolnicze, przemysłowe i przyrodnicze.

W części wdrożeniowej zawarto szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja, aktualizacja oraz określono ramy finansowe i źródła finansowania, które są przydatne w ocenie możliwości realizacji przedsięwzięć przedstawionych w strategii. W trakcie opracowywania strategii przeprowadzono także ewaluację ex-ante, która ma na celu weryfikację założonych działań strategicznych. Ewaluacja ta uwzględnia kryteria trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji, co usprawnia realizację zapisów Strategii.

Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).

Zgodnie w powyższym zapisem niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, ale także dokumentów lokalnych. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.
- Program Rozwoju Powiatu Polkowickiego na lata 2021-2025.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grębocice 2013.
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Grębocice na lata 2016-2020.

Ważne znaczenie odgrywa *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, która ma kluczowy charakter w wymiarze regionalnym. W dokumencie tym wskazano konkretne cele strategiczne i operacyjne, których realizacja ma przyczynić się do osiągnięcia wizji przedstawionej w Strategii. Wizja ta zakłada, że Dolny Śląsk w 2030 r. to region:

- równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnątrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans,
- przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy, atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji,

- nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową,
- konkurencyjnym w scenerii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.

W *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* zdefiniowano 5 celów strategicznych, wielowymiarowo spójnych ze Strategią Gminy Grębocice na lata 2021-2027:

- efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
- zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych,
- wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
- odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
- wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

W następnym rozdziale przedstawione zostały Obszary Strategicznej Interwencji w jakie wpisuje się gmina Grębocice, które stanowią płaszczyznę do rozwoju na określonych obszarach.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są dokumentami planistycznymi, stanowiącymi podstawę do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Gmina Grębocice zlokalizowana jest w obszarze dorzecza Odry, konkretniej w regionie wodnym Środkowej Odry. Jest to jeden z czterech regionów wyróżnionych na obszarze obejmującym dorzecze Odry.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest dobry stan chemiczny wód i elementów hydromorfologicznych.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe informacje na temat JCWP (jednolitych części wód powierzchniowych) i JCWPD (jednolitych części wód podziemnych) zlokalizowanych na terenie gminy Grębocice.

Strategia Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW6000015223	Żelazny Most = Zbiornik Lipówka, zbiornik poflotacyjny	Zbiornik poflotacyjny	Sztuczne części wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001715269	Moskorzynka	Potok nizinny piaszczysty	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001715272	Brusina	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600017152769	Rów Mleczarski	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001715289	Kanał Południowy	Potok nizinny piaszczysty	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW60001715312	Kanał Głogowski	Potok nizinny piaszczysty	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001815259	Rudna od źródła do Moskorzynki	Potok nizinny żwirowy	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001915299	Rudna od Moskorzynki do Odry	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

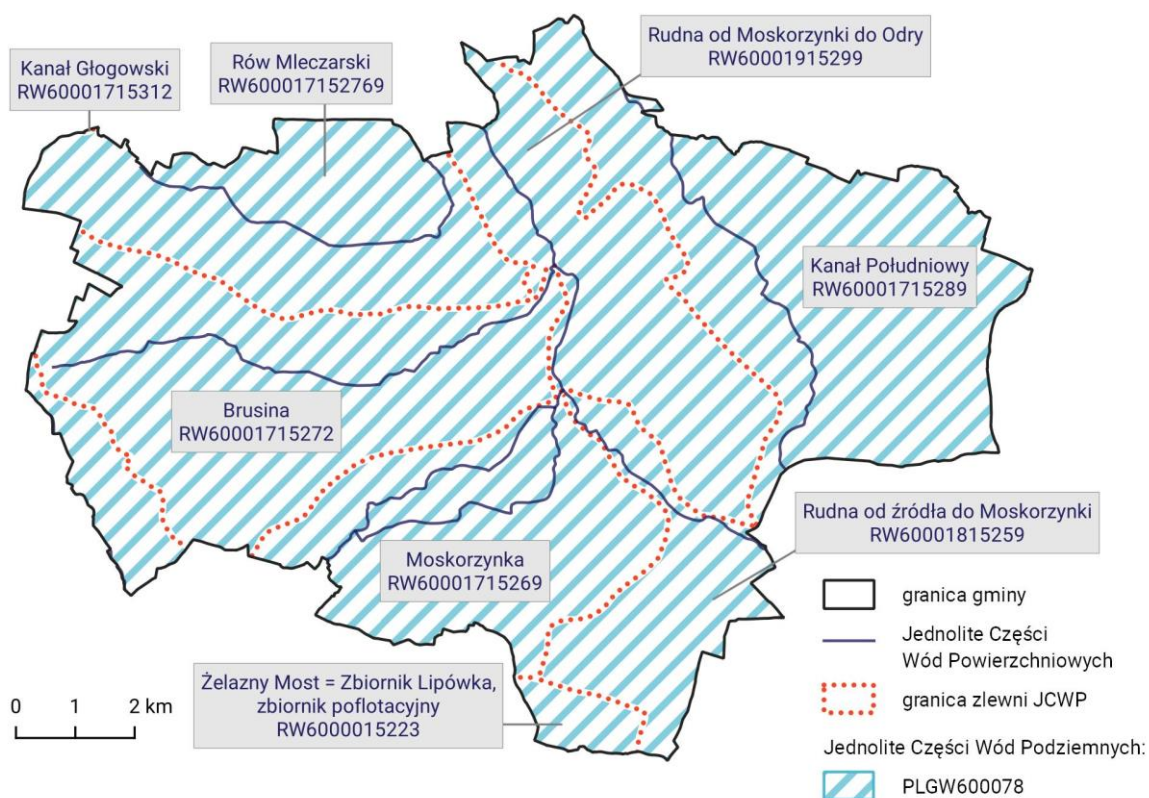
Według typologii JCW dominującym typem wód jest potok nizinny piaszczysty. Wszystkie JCWP charakteryzują się złym stanem ogólnym przez co istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie gminy

Numer JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW600078	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Rysunek 1 Mapa jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zlokalizowanych w granicach gminy

Źródło: opracowanie własne.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program wodno-środowiskowy kraju to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami w Polsce. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, takich jak:

- nie pogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Aktualizacja *Programu wodno-środowiskowego kraju* (aPWŚK), uwzględnia rozróżnienie na poszczególne kategorie podziału jednolitych części wód: powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe działania wyróżnione w aPWŚK dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie gminy Grębocice.

Tabela 3 Działania wskazane w aPWŚK dla JCWP i JCWPD zlokalizowanych w gminie Grębocice

Nazwa JCWP/JCWPD	Podstawowe działania
1. Rudna od źródła do Moskorzynki 2. Rudna od Moskorzynki do Odry 3. Moskorzynka	<ul style="list-style-type: none"> → budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków → budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących → regularny wywóz nieczystości płynnych
4. Rów Mleczarski 5. Kanał Głogowski	<ul style="list-style-type: none"> → kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata → regularny wywóz nieczystości płynnych
6. Żelazny Most = Zbiornik Lipówka 7. Brusina 8. Kanał Południowy	<ul style="list-style-type: none"> → budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków → budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących → kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata → regularny wywóz nieczystości płynnych
9. PLGW600078	<ul style="list-style-type: none"> → coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia → przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Głównym celem planu zarządzania ryzykiem powodziowym, jest zminimalizowanie możliwych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi a także środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest dokumentem, który został sporządzony na podstawie art.183 – 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 ze zm.). Teren gminy Grębocice znajduje się na obszarze, który został zakwalifikowany w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy IV – ekstremalnie zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone, natomiast w klasie zagrożenia suszą hydrogeologiczną do klasy I – słabo zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą, obszar gminy Grębocice określono jako silnie zagrożony suszą.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego

OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668, oraz z 2021 r. poz. 1038, 1834), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).

Zgodnie z powyższym zapisem prezentowany dokument powinien odnosić się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), określonych w strategii rozwoju województwa. OSI to zdefiniowane obszary wyróżniające się koncentracją uwarunkowań społecznych, gospodarczych lub środowiskowych. Cechy te decydują o występowaniu problematycznych barier rozwojowych lub potencjału rozwojowego istotnego dla danego regionu. Na poziomie krajowym wskazano OSI takie jak:

- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Gmina Grębocice nie wpisuje się w żadne z powyższych OSI. Na poziomie regionalnym wyróżniono:

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego
- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny
- Obszar przygraniczny
- Obszar górski
- Obszar cenny przyrodniczo

Według zapisów strategii wojewódzkiej gmina cechuje się niskim poziomem rozwoju społecznego i bardzo niskim rozwojem gospodarczym. Gmina Grębocice wpisuje się w OSI na poziomie regionalnym (Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych), ponieważ zgodnie z obowiązującym *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* gmina należy do Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, dla którego w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* wyszczególniono następujące potencjały i bariery rozwojowe:

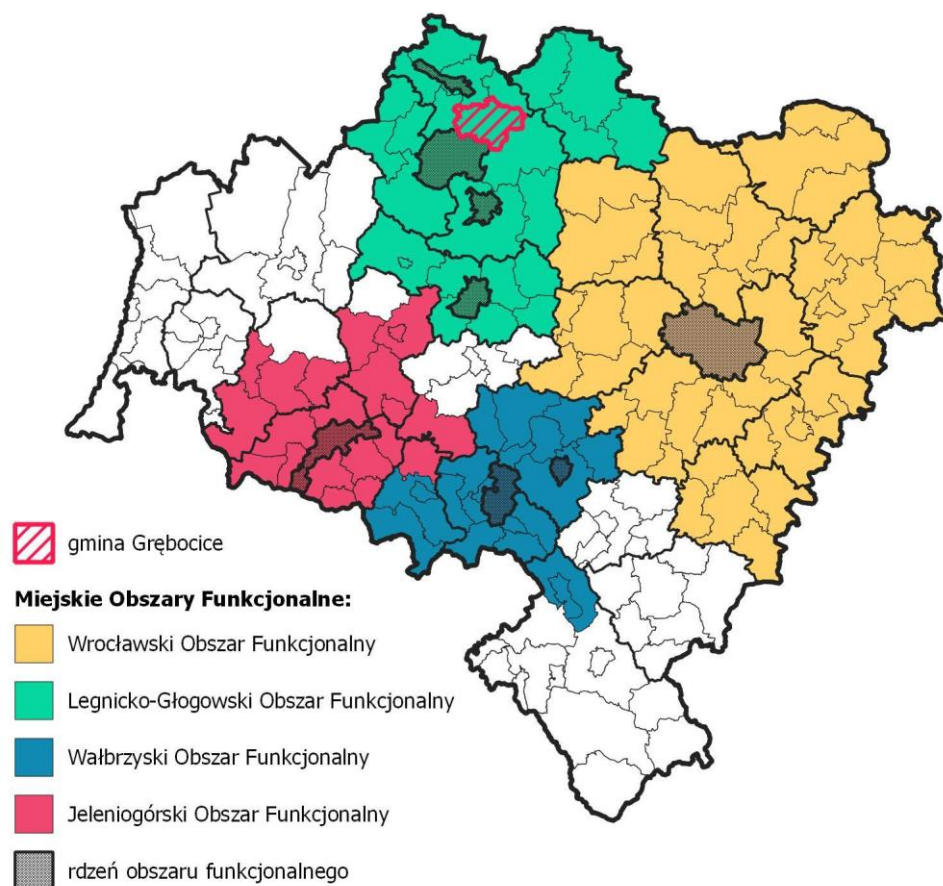
Tabela 4 Potencjały i bariery rozwojowe LGOF wymienione w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Potencjały	Bariery
<ul style="list-style-type: none">• zasoby bogactw naturalnych umożliwiające rozwój działalności wydobywczej,• wsparcie oferowane przez IOB,	<ul style="list-style-type: none">• wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego,• konflikty przestrzenne i środowiskowe związane z presją inwestycyjną na obszary zalewowe oraz

Potencjały	Bariery
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał KGHM Polska Miedź S.A. stanowiący dobre podłoże do wprowadzania innowacyjności technologicznych i materiałowych, rozwoju eksportu, • Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy – silny ośrodek gospodarczy. 	<p>realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • procesy niekontrolowanej suburbanizacji, szczególnie w obszarze Legnicy, • potrzeba rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej, • niska mobilność zawodowa ludności, • wysokie bezrobocie w północnej części obszaru, – najwyższy w skali regionu wzrost liczby długotrwale bezrobotnych, • w znacznej części zdekapitalizowana i niekompletna sieć dróg i połączeń kolejowych.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Rysunek 2 OSI Miejskie obszary funkcjonalne, z uwzględnieniem położenia gminy Grębocice

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

W dokumencie wskazano działania priorytetowe obejmujące całe województwo dolnośląskie, zatem także gminę Grębocice:

- Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego,
- Doskonalenie usług edukacyjnych,
- Kształtowanie postaw obywatelskich,
- Rozwój potencjału komunikacyjnego,
- Wykorzystanie potencjału środowiska i jego ochrona (turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego),
- Wzmocnienie rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich.

W strategii wojewódzkiej znalazła się macierz kierunków interwencji dla poszczególnych obszarów, w tym dla Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, zawierająca priorytetowe cele operacyjne. Cele te oznaczono na skali 1-8, gdzie 1 oznacza cel najistotniejszy, a 8 cel o niższym priorytecie. W tabeli przedstawiono cele strategiczne i operacyjne w jakie wpisuje się LGOF, w tym gmina Grębocice. Jest to rekomendacja, które cele powinny być zrealizowane w pierwszej kolejności na obszarze LGOF, trzeba jednak zaznaczyć, że również cele niewyszczególnione w tabeli mogą być realizowane.

Tabela 5 Cele strategiczne i operacyjne wyróżnione jako priorytetowe dla LGOF

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów	1.1.1 Wspieranie obszarów o trudnych warunkach rozwojowych, zagrożonych wystąpieniem strukturalnego bezrobocia oraz o niskim PKB. 1.1.2 Wzmocnienie gospodarcze ośrodków regionalnych i subregionalnych. 1.1.3 Wzmocnienie roli MŚP, w tym firm rzemieślniczych i rodzinnych w aktywizacji gospodarczej subregionów. 1.1.4 Rozwój lokalnych rynków żywności i wzrost konkurencyjności sektora rolno – spożywczego m.in. w oparciu o żywność wysokiej jakości. 1.1.5 Promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki, wypoczynku i poprawy stanu zdrowia.	1
	1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu	1.3.1 Rozwój specjalizacji regionalnych i subregionalnych, w tym inteligentnych specjalizacji. 1.3.2 Wsparcie dla inteligentnej reindustrializacji – cyfryzacji i zaawansowanej automatyzacji procesów technologicznych i zarządczych w przedsiębiorstwach. 1.3.3 Stymulowanie współpracy sfer biznesu, nauki i edukacji. 1.3.4 Rozwój usług proinnowacyjnych oraz kreowanie i wspieranie regionalnych ośrodków innowacyjności. 1.3.5 Wzmacnianie regionalnego systemu wsparcia finansowego dla przedsięwzięć innowacyjnych. 1.3.6 Tworzenie warunków do współpracy badawczo - rozwojowej o zasięgu międzynarodowym	2
	1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich	1.4.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych z uwzględnieniem elementów zielonej infrastruktury. 1.4.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych. 1.4.3 Wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury. 1.4.4 Programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji.	4
2. Zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych	2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych	2.3.1 Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa osobistego i publicznego. 2.3.2 Podejmowanie działań służących poprawie sprawności obsługi społeczeństwa przez instytucje administracji publicznej, w tym e-usług publicznych. 2.3.3 Podejmowanie działań dla poprawy dostępności i podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych oraz na rzecz ograniczenia zachorowalności mieszkańców regionu. 2.3.4 Podejmowanie działań na rzecz upowszechniania i poprawy dostępności do kultury. 2.3.5 Zwiększenie dostępności do usług publicznych wyższego rzędu w ośrodkach ponadlokalnych. 2.3.6 Podejmowanie działań służących poprawie jakości usług publicznego transportu zbiorowego. 2.3.7 Współpraca jednostek samorządu terytorialnego dla efektywnej realizacji usług publicznych	5

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	4.1 Poprawa stanu środowiska	4.1.1 Działania w zakresie zwalczania źródeł niskiej emisji, szczególnie w uzdrowiskach. 4.1.2 Wspieranie edukacji ekologicznej w oparciu o zasoby lokalne (infrastrukturalne, przyrodnicze i kulturowe). 4.1.3 Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i wydobywczych.	3
	4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska	4.2.1 Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i leśnych. 4.2.2 Wspieranie racjonalnej gospodarki zasobami wód termalnych i leczniczych w regionie. 4.2.3 Prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu. 4.2.4 Wzmocnienie potencjału uzdrowiskowego i turystycznego, w tym rozwój nowych gałęzi turystyki. 4.2.5 Wspieranie działań na rzecz racjonalnej gospodarki zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, w tym zapewnienia odpowiedniej jakości wód. 4.2.6 Prowadzenie działań na rzecz racjonalnego wykorzystania i ochrony złóż kopalin	7
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu	5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej	5.1.1 Modernizacja i rozbudowa systemu dróg na terenie województwa, w szczególności obejmująca budowę dróg szybkiego ruchu łączących Wrocław z południem województwa, budowę obwodnic miejscowości oraz budowę i modernizację przepraw mostowych w regionie. 5.1.2 Modernizacja i rozbudowa linii kolejowych na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju linii kolejowych łączących główne ośrodki regionu oraz przejmowania i uruchamiania nieczynnych linii obsługujących ośrodki miejskie, główne obszary turystyczne i obszary wydobywania surowców mineralnych. 5.1.3 Budowa systemu transportu publicznego zapewniającego cykliczne połączenia ze stolicą województwa, z atrakcyjnym czasem przejazdu, wszystkich miast powiatowych oraz połączenia miast zagrożonych marginalizacją z ośrodkami wzrostu oraz zapewnienie skomunikowań sąsiadujących ze sobą powiatów oraz rozwój i budowa systemów kolei aglomeracyjnej w obrębie miast o znaczeniu	6

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
		<p>regionalnym i subregionalnym, będących generatorami ruchu aglomeracyjnego oraz rozwój szybkich połączeń między tymi ośrodkami.</p> <p>5.1.4 Rozwój transportu powietrznego.</p> <p>5.1.5 Rozwój zintegrowanych lokalnych i subregionalnych systemów transportu publicznego.</p> <p>5.1.6 Zakup nowoczesnego taboru na potrzeby regionalnego systemu transportu publicznego.</p> <p>5.1.7 Rozwój systemu regionalnego transportu towarowego, w tym budowa intermodalnych węzłów logistycznych i przeładunkowych.</p> <p>5.1.8 Wsparcie działań na rzecz zwiększenia efektywności transportu w ujęciu proekologicznym (elektromobilność).</p> <p>5.1.9 Wykorzystanie dróg wodnych, w szczególności Odry do żeglugi turystycznej i pasażerskiej oraz transportu wodnego.</p> <p>5.1.10 Rozwój sieci dróg rowerowych.</p>	

Źródło: opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

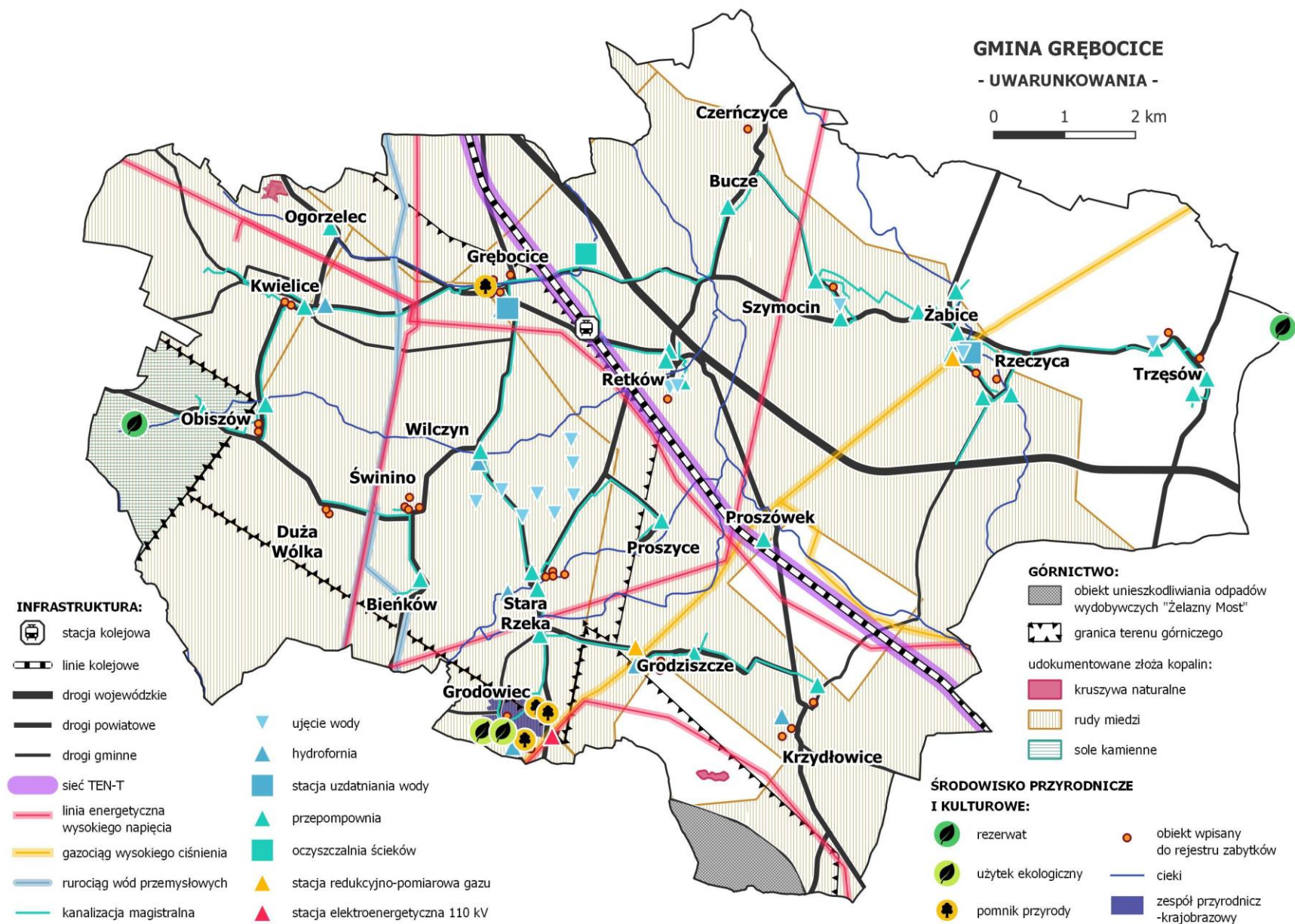
Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 3. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.)*.”

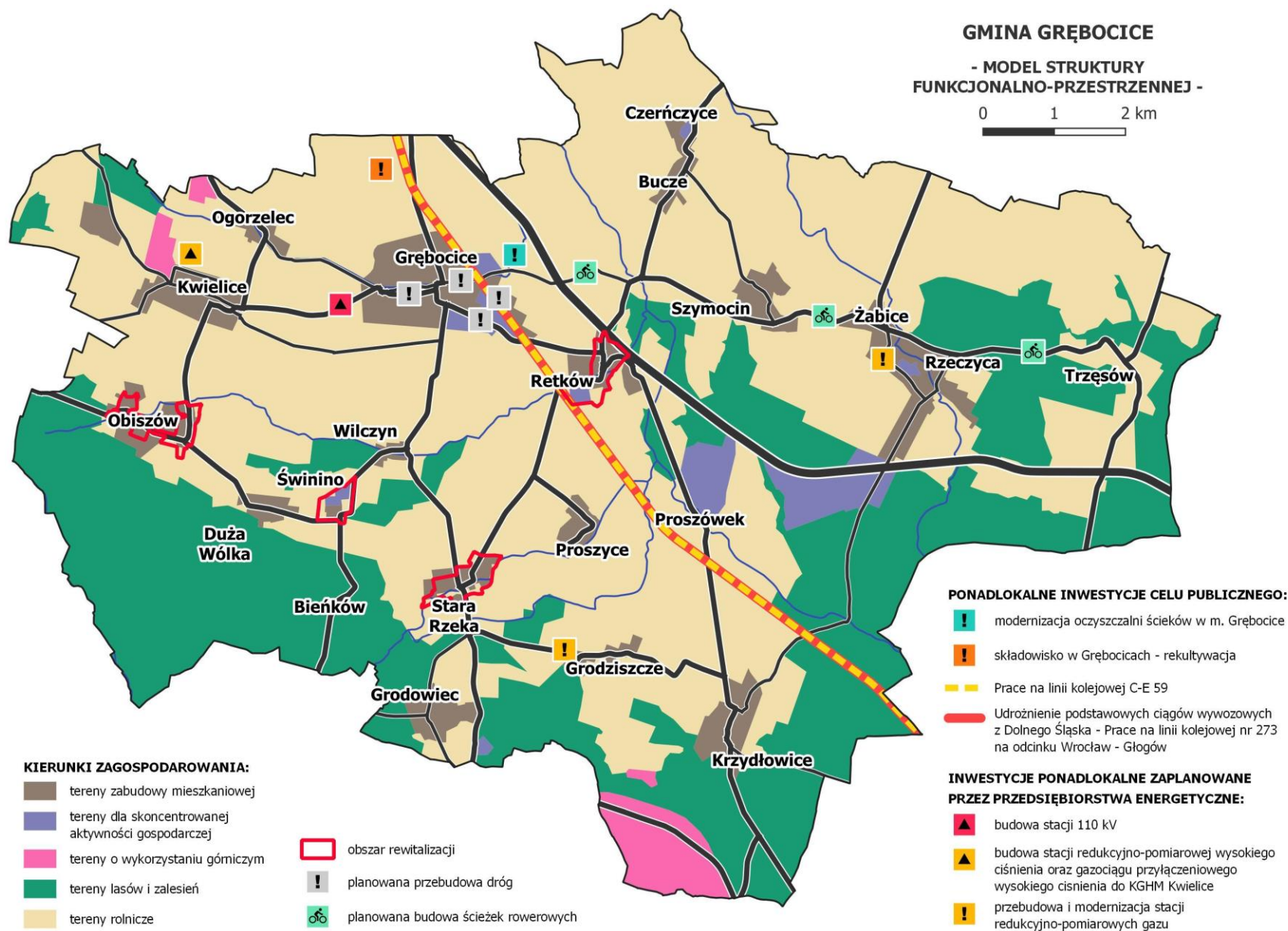
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Grębocice została przedstawiona za pomocą dwóch map: map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia układ osadniczy, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, obszary wymagające ochrony.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje ogólne kierunki rozwoju przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Portret terytorialny gminy

Gmina Grębocice położona jest w województwie dolnośląskim, w powiecie polkowickim. Obejmuje obszar 122 km². W 2020 r. gminę zamieszkiwało 5 427 osób, a gęstość zaludnienia wyniosła 45 osób na 1 km². Składa się z 21 miejscowości i 17 sołectw: Bucze, Duża Wólka, Grębocice, Grodowiec, Grodziszczce, Krzydłowice, Kwielice, Obiszów, Ogorzelec, Proszyce, Retków, Rzeczyca, Stara Rzeka, Szymocin, Trzęsów, Wilczyn, Żabice i 3 osad: Czerńczyce, Świnino i Proszówek oraz przysiółka Bieńków.

Teren gminy wchodzi w skład mezoregionu Pradoliny Głogowskiej (teren nizinny) oraz Wzgórz Dalkowskich (tereny pagórkowate). Dominująca część gminy ma charakter rolniczy i cechuje się dobrą jakością gleb. Tereny południowo-zachodnie znajdują się na terenie kopalń „Sieroszowice” i „Rudna”. Znaczna część gminy leży na złożu rud miedzi. W południowej części położony jest zbiornik osadów poflotacyjnych „Żelazny Most”, którego fragment należy do gminy Grębocice. Około 12 km od Grębocic przepływa rzeka Odra. Cała gmina pokryta jest siecią małych kanałów i rowów.

Na terenie gminy znajduje się Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Grodowiec” o powierzchni prawie 51 ha, w skład którego wchodzi użytki ekologiczne Grodowiec I, Grodowiec II oraz zabytkowy kompleks kościelno-pątniczy. Przez obszar przebiega ścieżka przyrodnicza o długości 2,3 km. Kolejnym walorem przyrodniczym jest rezerwat przyrody „Uroczysko Obiszów”, o powierzchni nieco ponad 6 ha, oraz niewielki fragment rezerwatu „Skarpa Storczyków”.

W czasach prehistorycznych tereny gminy były zamieszkiwane przez różne plemiona kultury łużyckiej, przeworskiej i pomorskiej. Liczne odkrycia archeologiczne wskazują na długą historię osadniczą tych terenów. We wczesnym średniowieczu znajdowało się tam wiele grodów obronnych, a największe grodzisko obronne zlokalizowane było w Obiszowie.

Bucze, Trzęsów, Szymocin, Żabice i Rzeczyca to

sołectwa położone w północno-wschodniej części gminy. Sołectwo Bucze składa się z miejscowości Bucze i osady Czerńczyce, w której zachował się klasycystyczny zespół pałacowy z XIX w. W okolicy miejscowości Bucze, Trzęsów i Szymocin odkryto pozostałości kultury łużyckiej, w tym groby ciałopalne, co dowodzi o istnieniu wczesnych tradycji osiedleńczych na tych terenach.

W miejscowości Rzeczyca znajduje się zabytkowy

kościół parafialny p.w. św. Jadwigi, którego najstarsza część została wybudowana w XVI w. Najważniejszym zabytkiem w Szymocinie jest kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego wzniesiony około 1600 r., w którym znajduje się kilkadziesiąt zabytkowych płyt nagrobnych. W okolicy Trzęsowa rozciąga się leśny rezerwat przyrody „Skarpa Storczyków”, w którym zachowały się rzadkie gatunki roślin – niewielki fragment rezerwatu znajduje się administracyjnie na terenie gminy Grębocice, natomiast większość położna jest w sąsiednim powiecie (w gminie Rudna).

Zdjęcie 1 – Rzeczyca, Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej

Zdjęcie 2 – Pałac w Czerńczycach

Zdjęcie 3 – Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie

Grodowiec, Grodziszcze i Krzydłowice to sołectwa położone w południowej części gminy. W skład sołectwa Krzydłowice wchodzi wieś Krzydłowice i osada Proszówek. Grodowiec i Krzydłowice są jednymi z najstarszych miejscowości na terenie okolic Głogowa. Między Grodowcem a Grodziszczem odnaleziono ślady grodziska plemiennego i osad neolitycznych. W Grodziszczu znajdują się ruiny XVI w. dawnego pałacu myśliwskiego otoczone parkiem, a w Krzydłowicach położone są ruiny pałacu z XVIII w., również otoczone zabytkowym parkiem. Ciekawym zabytkiem jest także Sanktuarium Matki Bożej Jutrzenki Nadziei w Grodowcu. Niedaleko Grodowca znajduje się zbiornik „Żelazny Most” należący do KGHM Polska Miedź S.A., będący największym zbiornikiem odpadów poflotacyjnych w Europie.

Zdjęcie 4 - Sanktuarium Matki Bożej Jutrzenki Nadziei w Grodowcu

Zdjęcie 5 – Zbiornik „Żelazny Most”

Zdjęcie 6 – Ruiny pałacu w Krzydłowicach

Wilczyn, Duża Wólka, Stara Rzeka i Proszyce to sołectwa zlokalizowane w południowej części gminy. W skład sołectwa Duża Wólka wchodzi miejscowość Duża Wólka i osada Bieńków, a w skład sołectwa Wilczyn wchodzi Wilczyn i osada Świnino. W Świninie mieści się opuszczony pałac z XVI w. z pozostałościami założenia parkowego i budynków gospodarskich. W Dużej Wólce zachował się renesansowy pałac z 1570 r. wraz z budynkiem gospodarczym i stodołą, a w Proszycach dwór z XIX w. również z budynkami gospodarczymi.

Zdjęcie 7 – Pałac w Świninie

Zdjęcie 8 – Pałac w Dużej Wólce

Grębocice, Kwielice, Retków, Ogorzelec i Obiszów to sołectwa położone w zachodnio-północnej części gminy. Grębocice są siedzibą urzędu gminy. Znajdują się tam ruiny pałacu z XVII w. oraz zabytkowy Kościół św. Marcina z około 1500 r. Obok ruin pałacu mieści się zabytkowy spichlerz, który został odrestaurowany i wyremontowany - obecnie pełni funkcje kulturalne. Przez Grębocice przebiega linia kolejowa nr 273 (Wrocław-Szczecin). Przez Retków biegnie droga wojewódzka nr 292. W Obiszowie odkryto liczne stanowiska archeologiczne. Mieści się tam również zrekonstruowany słowiański gród oraz zabytkowy pałac z XIX w. Atrakcją Obiszowa jest również pumptrack i singletrack, czyli specjalne tor do jazdy na rowerze oraz mały park linowy z placem zabaw. Obok miejscowości Obiszów zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Uroczysko Obiszów”.

Zdjęcie 9 – Pałac w Obiszowie

Zdjęcie 11 – Galeria Spichlerz w Grębocicach

Zdjęcie 10 – Pumptrack w Obiszowie

Zdjęcie 12 – Ruiny pałacu w Grębocicach

Wnioski z diagnozy

Demografia

- Analiza demograficzna gminy Grębocice wskazuje na niewielki wzrost liczby mieszkańców w latach 2010-2020. Liczba ludności wzrosła z 5 303 w 2010 r. do 5 427 w 2020 r., co daje wzrost o około 2,3%.
- Według prognoz demograficznych do 2030 r. liczba mieszkańców gminy będzie utrzymywać się na zbliżonym poziomie – szacuje się wzrost o 0,98 %.
- Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w 2020 r. wyniósł -4,6, co jest najniższą odnotowaną wartością na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Przyrost na poziomie dodatnim widoczny był w 2017 r. i wynosił 2,8.
- W ostatnich dwóch latach saldo migracji znacząco wzrosło. W 2020 r. wyniosło 9,8 - to oznacza, że więcej osób osiedla się w gminie niż z niej wyjeżdża, co świadczy o wzrastającej atrakcyjności osiedleńczej.
- W 2020 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 20,2%, produkcyjnym – 61,8%, a poprodukcyjnym – 18,0%. W stosunku do 2016 nastąpił spadek osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,1 pp.) i produkcyjnym (o 1,5 pp.), natomiast wzrasta odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (1,4 pp.). Odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej stopniowo rośnie, podobnie jak w powiecie i całym województwie. Od 2016 r. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wzrósł o 1,5 pp. – osiągając w 2020 r. poziom 14,8%. Dane te wskazują na starzenie się społeczności lokalnej.

Edukacja i kultura

- Do lutego 2020 r. na terenie gminy nie funkcjonował żaden żłobek, dlatego odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wynosił 0%, a w 2020 r. odsetek ten wyniósł 11,3%.
- W latach 2016-2019 odsetek dzieci objętych opieką w przedszkolu systematycznie rósł osiągając najwyższą wartość w 2019 r. na poziomie 97,5%. W 2020 r. odsetek ten spadł do poziomu 90,1%.
- Współczynnik skolaryzacji brutto w 2020 r. wyniósł 94,7%. W porównaniu do 2016 r. odnotowano spadek o 2,7 pp.
- Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Grębocice były niższe w porównaniu do wartości dla powiatu polkowickiego i województwa dolnośląskiego.

- Wydatki na oświatę i edukację w 2020 r. wyniosły 12 160 391 zł, co stanowi prawie 24% wszystkich wydatków z budżetu gminy.
- W 2020 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego gmina przeznaczyła 3 463 595 zł, co stanowiło 6,8% budżetu.
- Liczba imprez organizowanych przez ośrodki kultury w gminie ulegała wahaniom na przestrzeni lat. W 2019 r. liczba uczestników imprez wynosiła 10 974, a w 2020 r. liczba imprez wyniosła 79 o łącznej liczbie uczestników wynoszącej 3 898 osób. Taki spadek spowodowany jest pandemią COVID-19 i związanymi z nią obostrzeniami.

Pomoc społeczna

- Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmalała o 60% w latach 2016-2020. W 2016 r. liczba beneficjentów na 10 tys. ludności była równa 854, a w 2020 r. wynosiła 341. Jest to korzystna zmiana, szczególnie w porównaniu do województwa i powiatu, gdzie spadek tej wartości był mniejszy (-35% i -34%).
- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ogółem spadła w 2020 r. o 47,5% w stosunku do 2016 r. W 2020 r. liczba rodzin pobierających świadczenia pieniężne wynosiła 69, a niepieniężne 19. W pierwszym przypadku liczba rodzin spadła o prawie 44% w stosunku do 2016 r. a w drugim przypadku nastąpił spadek o 65,5%.
- Najczęstszymi powodami przyznania pomocy społecznej w 2020 r. było bezrobocie, ubóstwo i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – kolejno 44, 40 i 35 rodzin.
- Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy w 2020 r. wyniosła 248 477 zł, co stanowi spadek o ponad 18% w stosunku do 2016 r.
- Patrząc na strukturę rodzin objętych pomocą społeczną w 2020 r. zauważa się spadek udziału rodzin z dziećmi (-23,4 pp.), a wzrost udziału rodzin emerytów i rencistów (3,4 pp). Mimo to w strukturze rodzin objętych pomocą w 2020 r. nadal przeważały rodziny z dziećmi (34,2%). Największy spadek udziału rodzin odnotowano w przypadku rodzin niepełnych (-11,4 pp).
- W 2020 r. nastąpił znaczny wzrost liczby osób pobierających zasiłki celowe, co jest zapewne związane z pandemią Covid-19.

Przedsiębiorczość i rynek pracy

- Według danych GUS, liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 ludności, w 2020 r. wynosiła 520, natomiast w 2016 r. do rejestru wpisanych było 467 podmiotów, co wskazuje na wzrost o 11% na przestrzeni analizowanych lat.
- W latach 2016-2020 liczba podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych w danym roku z rejestru REGON na 10 tys. ludności wahała się – najwięcej nowych podmiotów przybyło w 2017 r. (59 na 10 tys. ludności) a najwięcej wykreślono w 2016 i 2017 (46).
- W analizowanym okresie wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrósł z 329 do 357, co wskazuje na wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.
- Wśród firm działających w gminie Grębocice najwięcej z nich zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym (25%), budownictwem (16%) oraz rolnictwem (10%).
- Patrząc na strukturę wiekową przedsiębiorców można zauważyć, że większość przedsiębiorców stanowią osoby w wieku 30-59 lat.
- W latach 2016-2018 liczba zarejestrowanych bezrobotnych stopniowo malała – z 221 do 139 osób, zatem w 2018 spadek wyniósł -37%. Natomiast od 2018 nastąpił wzrost liczby bezrobotnych – ze 139 do 179, co w 2020 r. w porównaniu do 2018 r. daje wzrost o 29%. Jest to niepokojące zjawisko wskazujące na problem bezrobocia w gminie.
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w 2020 r. wyniósł 5,3%. Wartość ta była wyższa niż średnia dla powiatu polkowickiego (4,7) i województwa dolnośląskiego (4,0).
- W analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby osób pracujących¹ – z 626 do 770 (wzrost o 23%). Wśród pracujących zdecydowaną większość stanowią mężczyźni (69%).
- Wskaźnik pracujących na 1 000 ludności wzrósł – w 2020 r. wyniósł 142, co daje wzrost o 22% w stosunku do 2016 r.

Finanse samorządowe

- Sytuacja budżetowa gminy w 2020 r. była korzystna, ponieważ dochody przewyższały wydatki o 6 389 389 zł .

¹ Według definicji GUS – osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód.

- W 2020 r. głównym źródłem dochodów były dochody własne - 68,7%. Dotacje stanowiły 21,7%, a subwencje 9,6%.
- Wśród dochodów własnych gminy na pierwszym miejscu plasuje się podatek od nieruchomości (36% wszystkich dochodów), a następnie wpływy z opłaty eksploatacyjnej (28%). Wysokie wpływy z opłaty eksploatacyjnej pochodzą od KGHM Polska Miedź S.A. i spowodowane są przemysłem wydobywczym.
- Dochody gminy na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniosły 10 546 zł co jest wartością większą niż ta dla powiatu (7 866 zł) i województwa (5 864 zł). Gmina Grębocice jest jedną z bogatszych gmin na terenie województwa dolnośląskiego, ponieważ jej budżet zasilają wpływy z opłat wydobycia rud miedzi.
- Dynamika dochodów gminy na 1 mieszkańca w gminie Grębocice wykazuje tendencję wzrostową – w 2020 r. były one większe o 42% w porównaniu do 2016 r. Dynamika ta jest niższa niż w województwie dolnośląskim (47%) lecz wyższa w porównaniu do powiatu polkowickiego (32%).
- W ramach wydatków według działów klasyfikacji budżetowej, największą część wydatków stanowią wydatki na oświatę i wychowanie (24%), rodzinę (18%) oraz transport i łączność (12%).

Infrastruktura i ochrona środowiska

- Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w 2020 r. wyniósł odpowiednio 99,9% i 99,6%, zatem prawie wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Są to korzystniejsze dane niż te dla powiatu i województwa. Z sieci gazowej korzysta obecnie 46% mieszkańców.
- Udział odpadów selektywnych w relacji do ogółu odpadów znacznie wzrósł. W 2018 r. wynosił 28,7%, zaś w 2020 r. nieco ponad 48%. W porównaniu do powiatu i województwa gmina wypada pod tym względem lepiej.
- Udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska wyniósł 4,3%, zatem wzrósł w 2020 r. o 1 pp. w porównaniu do 2016 r. Wśród tych wydatków w 2020 r., największą kwotę przeznaczono na oświetlenie ulic, placów i dróg (576 tys. zł).
- Zużycie wody z wodociągów na jednego korzystającego wzrosło z 26,8 m³ w 2016 r. do 30,9 m³ w 2020 r., jednakże jest niższe niż średnie zużycie wody w powiecie (31,2 m³) i województwie (36,2 m³).

Wnioski z badania ankietowego

- 1.** Ponad 95% respondentów uważa, że gmina Grębocice jest dobrym miejscem do życia. Odpowiedzi „zdecydowanie tak” udzieliło 69,9%, a „raczej tak” – 25,4%. Jedynie 4% badanych odniosło się negatywnie do tak postawionego pytania.
- 2.** Mieszkańcy gminy są silnie związani ze swoim miejscowościami. Świadczy o tym fakt, że prawie 70% nie zamierza zmieniać miejsca zamieszkania w przeciągu najbliższych pięciu lat. Widoczna jest również chęć migracji wewnętrznej świadczącej o postępującej urbanizacji części miejscowości. Ponad 11% osób zamierza przeprowadzić się do innego sołectwa w obrębie gminy Grębocice.
- 3.** Z oferty gminy mieszkańcy najbardziej doceniają dostępność do szkół (94,5%) i przedszkoli (88,2%). Zdaniem respondentów badany obszar jest bezpieczny (83,8%) oraz stawia na atrakcje skierowane do seniorów (83,1%). Natomiast słabą stroną w ofercie świadczonej przez gminę jest niska liczba ścieżek rowerowych (66,2%) oraz brak możliwości rozwoju zawodowego (46,0%), na co może mieć wpływ pewna monokultura gospodarcza związana z funkcjonowaniem KGHM Polska Miedź S.A. lub przemysłu miedziowego w obrębie gminy. Zbliżoną liczbę odpowiedzi negatywnych i pozytywnych uzyskała możliwość wynajmu/zakupu mieszkania. Gmina zaspokaja podstawowe potrzeby mieszkańców, jednak społeczności brakuje możliwości rozwoju ścieżki kariery oraz atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu dla osób w każdym wieku.
- 4.** Kierunek rozwoju gminy wskazywany najczęściej przez badanych wiązał się z poszerzeniem oferty spędzania wolnego czasu (37,5%), skupieniu się na sprawności i funkcjonalności gminy (33,5%) oraz silnej gospodarce (33,5%). Na podstawie odpowiedzi można wnioskować, iż mieszkańcom brakuje atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu, niektórych usług oraz możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy.
- 5.** W pytaniach otwartych jako mocną stroną gminy respondenci wskazują poczynione inwestycje oraz jej rozwój (22,9%). Jako kolejne atuty wymieniają dbanie o swoje sołectwa (19,7%) oraz atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu (9,9%). Natomiast jako słabe strony gminy, mieszkańcy podkreślają brak inicjatyw i inwestycji we wszystkich sołectwach (14,8%) oraz stan infrastruktury drogowej (13,8%). Widać, iż gmina nie rozwija się w równym tempie, przez co niektóre miejscowości są znacznie atrakcyjniejsze od pozostałych (co ma związek ze zróżnicowanymi potencjałami poszczególnych miejscowości). Zapewne stąd wynika chęć migracji ludności wewnątrz gminy. Takie postępowanie w dłuższej perspektywie może spowodować poczucie zaniedbania oraz faworyzacji w społeczności lokalnej.

- 6.** Jako przedsięwzięcie, które należy zrealizować, aby poprawić stan życia w gminie Grębocice mieszkańcy najczęściej wskazywali budowę ścieżek rowerowych (14,3%) oraz poprawę jakości infrastruktury drogowej (13,3%). Dodatkowo często zwracali uwagę, na potrzebę poszerzenia oferty o atrakcje sportowe i rekreacyjne dla zróżnicowanych grup wiekowych (11,0%). Z odpowiedzi respondentów można wnioskować, iż najbardziej brakuje im szerokiej oferty spędzania wolnego czasu oraz w co najmniej części sołectw, obecny stan infrastruktury drogowej utrudnia codzienne funkcjonowanie (związane jest to głównie z wiejskim charakterem obszaru).
- 7.** Najczęściej wskazywanymi problemami na terenie gminy Grębocice było zaśmiecanie okolicy (43,8%), wandalizm/niszczenie mienia publicznego (33,1%), a także alkoholizm (32,0%). Na podstawie dotychczasowych odpowiedzi można przypuszczać, iż problemy te dotyczą tylko części gminy. W związku z tym warto rozważyć działania pomocy społecznej ukierunkowane na wskazane wyzwania, aby załagodzić ich skutki.
- 8.** Ponad 50% respondentów uważa, że ich głos i działania są ważne. Można zatem powiedzieć, iż mieszkańcy są relatywnie aktywną społecznie grupą i mają poczucie sprawczości. Natomiast, niecałe 10% z tej grupy nie podejmuje żadnych działań w wprowadzenia pozytywnych zmian w otoczeniu. Należy zaktywizować tę grupę, by możliwie duża część lokalnej społeczności przyczyniała się do rozwoju gminy.
- 9.** Ludność gminy Grębocice jest średnio zamożna. Prawie połowa osób deklaruje swój charakter gospodarowania pieniędzmi jako średni, a 41,5% badanych jako dobry. Respondenci określający swój status materialny jako skromny (6,3%) i bardzo dobry (7,0%) stanowią wielkościowo podobną grupę. Stan materialny mieszkańców może być powiązany z różnym stopniem rozwoju sołectw. Osoby zamożniejsze będą preferowały zamieszkiwanie atrakcyjniejszych miejscowości, co sprawia, że biedniejsze obszary pozostaną bez środków do rozwoju. Jednak warto dodać, iż takich skrajnych postaw nie jest zbyt dużo, a generalna sytuacja gminy wydaje się być dość stabilna.
- 10.** Z 272 respondentów, do których udało się dotrzeć, 68% stanowiły kobiety. Większość badanych to osoby pomiędzy 35 a 44 (33,5%) oraz 25 a 34 (26,1%) rokiem życia. Największą część ankietowanych deklarowała wykształcenie wyższe (41,2%), a kolejną znaczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim, średnim branżowym (40,8%). Dominującą częścią respondentów były osoby pracujące (64,7%). Rozkład badanych z perspektywy zamieszkiwanego sołectwa nie jest równy, co w istotny sposób oddziałuje na uzyskane odpowiedzi. Największa część respondentów pochodzi z Grębocic (34,9%), a następnie: z Kwielic (11,4%), Rzeczycy (9,9%), Grodowca (5,9%), Obiszowa (5,9%) oraz Krzydłowic (5,1%).

Analiza SWOT

Analiza SWOT rozumiana jako S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju.

Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

rTabela 6 Analiza SWOT

 Mocne strony	Słabe strony
Lokalizacja i środowisko	
<ul style="list-style-type: none"> → położenie w sąsiedztwie miast będących ośrodkami gospodarczymi i kulturalnymi - Głogów, Polkowice, Legnica, Lubin, Leszno, → bogactwo zasobów naturalnych, w szczególności złóż miedzi, → przynależność gminy do Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> → zanieczyszczenie środowiska spowodowane przemysłem wydobywczym, → szkody górnicze,
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> → obecność zakładów KGHM Polska Miedź S.A. - największy pracodawca na terenie gminy, → wzrost dochodów własnych gminy na 1 mieszkańca o 42% w latach 2016-2020. W 2020 r. dochody te wyniosły 10 546 zł, → wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców przejawiający się 11% wzrostem liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, w ostatnich pięciu latach – z 329 w 2016 r. do 357 w 2020 r., → wzrost liczby osób pracujących - o 23% w analizowanym okresie, 	<ul style="list-style-type: none"> → monokultura gospodarcza, niska dywersyfikacja lokalnej gospodarki, → wzrost liczby bezrobotnych - w latach 2018-2020 zanotowano wzrost na poziomie 29%, → w opinii 46% badanych mieszkańców, na terenie gminy występuje problem braku możliwości rozwoju zawodowego, co związane jest z małą liczbą ofert pracy niezwiązanych z przemysłem miedziowym,

Sfera przestrzenna

- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna – niemal 100% mieszkańców korzysta z tej infrastruktury,
- zły stan dróg w niektórych częściach gminy spowodowany głównie transportem ciężarowym KGHM Polska Miedź S.A.,
- niezadawalająca liczba ścieżek rowerowych - około 66% ankietowanych mieszkańców uważa to za słabą stronę gminy,
- niedostatecznie rozwinięty transport publiczny,

Sfera społeczna

- wzrost liczby ludności w latach 2010-2020 o nieco ponad 2% - w 2020 r. gmina liczyła 5 427 mieszkańców,
- dodatnie saldo migracji w 2020 r. (9,8), wynikające z atrakcyjności osiedleńczej gminy,
- zaangażowanie lokalnej społeczności,
- spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – w 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 341, zatem w porównaniu do 2016 r. odnotowano spadek na poziomie 60%,
- wysoki poziom odczuwanego bezpieczeństwa wśród mieszkańców (84%),
- ujemny przyrost naturalny - wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w 2020 r. wyniósł -4,6,
- starzenie się społeczności lokalnej. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2020 r. wyniósł 18,0% - to wzrost o 1,4 pp. w stosunku do 2016 r., odsetek osób w wieku 65 lat i więcej także wzrósł - o 1,5 pp. osiągając w 2020 r. poziom 14,8%,
- niższe średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w porównaniu do średniej dla powiatu i województwa,
- brak wystarczającej oferty spędzania wolnego czasu,

	Szanse	Zagrożenia	
Lokalizacja i środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> → możliwość rozwoju w ramach LGOF, → położenie w okolicy drogi ekspresowej S3 oraz względnie blisko autostrady A4, → przez gminę przebiega linia kolejowa nr 273 Wrocław Główny - Głogów - Szczecin Główny, 		<ul style="list-style-type: none"> → ekstremalne zjawiska pogodowe - silne zagrożenie suszą, → antropopresja środowiskowa, → uszkodzenie lub rozszczelnienie zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most”, 	
Sfera gospodarcza			
<ul style="list-style-type: none"> → inwestycje KGHM Polska Miedź S.A., → wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego i przyrodniczego, → stworzenie produktu rekreacyjno-wypoczynkowego związanego przede wszystkim z kolarstwem, → możliwość finansowania części przedsięwzięć ze środków UE, → inwestowanie w odnawialne źródła energii, 		<ul style="list-style-type: none"> → stopniowe ograniczanie zatrudnienia w zakładach KGHM Polska Miedź S.A., związane z wyczerpywaniem się rud miedzi w perspektywie najbliższych kilkudziesięciu lat, → uzależnienie dochodów gminy od KGHM Polska Miedź S.A., → niepewna sytuacja na rynku pracy spowodowana pandemią Covid-19, → nierównomierny rozwój gminy, → niskie możliwości rozwoju zawodowego, 	
Sfera przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> → rozwój transportu zbiorowego łączącego miejscowości na terenie gminy z okolicznymi ośrodkami miejskimi, 		<ul style="list-style-type: none"> → postępująca degradacja infrastruktury drogowej, → nierozwinięty transport z okolicznymi ośrodkami miejskimi, 	
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> → rozwój usług publicznych, → rozwinięcie oferty dotyczącej spędzania wolnego czasu, → poszerzanie oferty Galerii Szpichlerz, 		<ul style="list-style-type: none"> → postępujące starzenie się społeczeństwa połączone z brakiem odpowiedniej opieki geriatrycznej, 	

Źródło: opracowanie własne.

II Założenia planistyczne

Uwarunkowania rozwojowe

Opracowanie zasadniczej części „Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027” zostało poprzedzone diagnozą strategiczną w ujęciu społecznym, przestrzennym i gospodarczym oraz badaniami społecznymi (ankietyzacją i badaniami terenowymi), której wyniki zostały przedstawione w formie wniosków z diagnozy. Tym niemniej warto i należy sformułować kilka najważniejszych uwarunkowań i wyzwań strategicznych, które mają fundamentalne znaczenie z punktu widzenia zaplanowanej interwencji strategicznej w gminie Grębocice.

I

Strategia Rozwoju Gminy Grębocice jest dokumentem przygotowanym na okres najbliższych sześciu lat w związku z tym jego ramy realizacyjne bezpośrednio korespondują z okresem budżetowym Unii Europejskiej przewidzianym na lata 2021-2027.

II

Rozwój Gminy Grębocice jest ściśle związany z terytorialnymi, zintegrowanymi formułami współpracy. Przykładem tego są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) planowane do realizacji w partnerstwie zawiązanym przez gminy i powiatu Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego Grębocice są członkiem.

III

Działania przewidziane do realizacji w ramach ZIT, w ujęciu kierunkowym koncentrują się na inwestycjach liniowych oraz na tych o synergicznym charakterze. Przykładem tych pierwszych mogą być ścieżki rowerowe, natomiast drugich działania na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego. Oba kierunki uznaje się za bardzo ważne dla rozwoju całej gminy.

IV

W ujęciu gospodarczym i ekonomicznym Gmina Grębocice jest obszarem intensywnej eksploatacji przemysłowej, dzięki czemu wpisuje się w charakter Zagłębia Miedziowego (Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy (LGOM)). Realia rozwoju gospodarczego gminy wpływają na jej dobrostan, ale też stanowią wyzwania, chociażby środowiskowe.

V

KGHM Polska Miedź S.A. to kluczowy podmiot gospodarczy nie tylko w regionie, ale również w gminie. Jego szyb GG-1 w Kwielicach, który powstaje w ramach projektu Głogów Głęboki - Przemysłowy, ma sięgać głębokości 1 351 m (ukończenie inwestycji planowane na rok 2022) i utrwali obecność miedziowego potentata w Grębocicach. Działalność KGHM Polska Miedź S.A. jest kluczowa dla kondycji gminy i z punktu widzenia realizacji przywołanej inwestycji można ją uznać za zagwarantowaną w okresie realizacji strategii. Z drugiej strony identyfikowanym zagrożeniem jest realnie istniejąca monokultura gospodarcza. Ten fakt ma i będzie miał znaczenie w przyszłości, w dłuższej perspektywie wykraczającej poza ramy czasowe strategii.

VI

W perspektywie społecznej widoczne w Gminie Grębocice jest zjawisko atrakcyjności osiedleńczej, której łatwo dostrzegalnym przykładem jest powstająca zabudowa mieszkaniowa (jak dotychczas jednorodzinna) na terenie całej gminy, a czego widocznym śladem jest chociażby nowe osiedle na terenie Grębocic. Przywołane procesy zwiększają konieczność inwestycji w sektor usług publicznych oraz w infrastrukturę techniczną.

VII

Mieszkańcy gminy w ramach badania ankietowego dokonali oceny jakości życia w Grębocicach, a tym samym poddali ewaluacji zmiany, które miały miejsce w ich bezpośrednim otoczeniu w minionych latach. Warto podkreślić, że ponad 95% badanych spośród blisko 300 respondentów oceniło gminę jako dobre lub bardzo dobre miejsce do życia. Ten bardzo wysoki wynik to obiektywna recenzja podejmowanych do tej pory działań.

VIII

W związku z dobrymi ocenami funkcjonowania gminy należy podkreślić, że najbliższy okres planistyczny, perspektywa do 2027 roku to czas, który powinien zostać przeznaczony na konsekwentne wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju Gminy Grębocice (terytorialnego i społeczno-gospodarczego).

IX

Wyzwania rozwojowe w gminie Grębocice koncentrują się wokół kwestii wykorzystania dogodnej koniunktury gospodarczej, rozwijania atrakcyjności osiedleńczej oraz zaspokajania potrzeb mieszkańców w sferze usług i szerokiego spektrum spędzania czasu wolnego. To główna oczekiwana oś rozwojowa przez respondentów.

X

Skuteczne wykorzystanie identyfikowanych potencjałów gminy Grębocice pozwalające na szersze podejście do rozwoju, to kolejne horyzontalne wyzwanie strategiczne. Emblematycznym tego przykładem jest miejscowość Obiszów rozpoznawalna w środowisku rowerzystów, a szczególnie miłośników tras MTB. W perspektywie realizacji strategii można uznać, że stworzenie produktu rekreacyjno-wypoczynkowego w gminie jest ambitnym acz realistycznym zamierzeniem w perspektywie roku 2027.

Misja Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027

CZYM JEST MISJA ROZWOJU?

Misja w świetle przepisów prawa stanowi nieobligatoryjny element strategii rozwoju gminy. W ramach dokumentu zdecydowano się na jej umieszczenie, niejako w formie wprowadzenia do poziomu planów strategicznych i operacyjnych.

Misja to w istocie cel nadrzędny opracowania czyli Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027.

Jakie jest brzmienie misji?

Misja Gminy Grębocice to maksymalizacja działań na rzecz społeczności lokalnej i jej rozwoju, rozumianej jako zbiór wszystkich interesariuszy: mieszkańców, instytucji, organizacji, biznesu oraz trzeciego sektora. Rozwój Gminy Grębocice musi być wielopłaszczyznowy obejmujący elementy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Co z treści misji wynika?

- Misja strategii odnosi się do każdej sfery aktywności społeczności lokalnej: społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
- Podmiotem strategii jest wspólnota lokalna stanowiąca sumę wszystkich interesariuszy instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych.
- Zasadą niewskazaną wprost w misji jest zrównoważony rozwój szczególnie ważny w kontekście przemysłowego charakteru gminy i ukierunkowania działań na zachowanie dobrego stanu środowiska naturalnego.
- Misja rozwoju w swoim brzmieniu ma uniwersalny charakter i treściowo koresponduje z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2015-2020 zapewniając tym samym komplementarność międzyokresową.
- Misja może być potraktowana jako zasada działania samorządu Gminy Grębocice rozumianego jako wspólnota mieszkańców w perspektywie wykraczającej poza rok 2027.
- W zgodzie z misją muszą być sformułowane wszystkie cele strategiczne i operacyjne (kierunki działań) Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027.

Wizja rozwoju Gminy Grębocice

WIZJA

Wizja rozwoju w ramach strategii rozwoju gminy to nic innego jak wyobrażenie przyszłości samorządu lokalnego, określenie tego czym ma się charakteryzować, jak również funkcjonować w momencie zakończenia wdrażania dokumentu.

Dotychczasowa wizja zawarta w Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2015-2020

Gmina Grębocice, gminą stanowiącą jeden z regionalnych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego. Bazującą w tym rozwoju nie tylko na dominujących funkcjach górniczych i im towarzyszących, ale również na – zmniejszających jej monofunkcyjność – rolnictwie i branżach pokrewnych, turystyce i rekreacji, a także wytwórczości pozamiedziowej. Charakteryzującą się równowagą i nadwyżką infrastrukturalną. O wysokim potencjale kapitału ludzkiego i społecznego, kreowanego przez inteligentne, lokalne systemy opieki, edukacji, kultury, sportu, rekreacji, mieszkalnictwa, służby zdrowia, pomocy i integracji społecznej. Chroniącą i tworzącą lokalne, unikalne, cenne wartości kulturowe i przyrodnicze. Korzystającą z nowoczesnych metod perspektywicznego zarządzania publicznego. Zapewniającą w efekcie wysoką jakość życia mieszkańców, atrakcyjne warunki gospodarowania, wysoki standard przestrzeni i dobry stan zasobów środowiska naturalnego.

Wizja aktualna na lata 2021-2027

Gmina Grębocice skutecznie wykorzystuje swoje szanse rozwojowe wynikające z rozwoju przemysłu na jej terenie i przygotowuje się na dywersyfikowanie rynku pracy w przyszłości.

W 2027 roku jesteśmy bardziej atrakcyjni osiedleńczo zapewniamy system usług na wysokim poziomie w przyjaznych warunkach ekologicznych.

Mając na uwadze istotność atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej skupiamy się na systematycznej poprawie infrastruktury technicznej oraz zapewnieniu możliwie najlepszej jakości środowiska i przestrzeni publicznych

Kontekst wizji i jej zmiana.

- Lapidarność (zwięzłość, komunikatywność terminologiczna).
- Trójdzielny charakter (odwołanie się do sfer, w kolejności, gospodarczej, społecznej i przestrzennej).
- Realistyczność (traktowanie przeobrażeń gospodarczych jako wątku wykraczającego czasowo poza okres realizacyjny).

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów zaprezentowanych poniżej, które stanowią domeny planowania strategicznego.

Na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano trzy cele strategiczne. Zaprezentowane cele strategiczne z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, a z drugiej są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznego scenariusza rozwoju. Każdy z celów został przypisany do konkretnego, odpowiedniego wymiaru interwencji.

Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 1.	Budowa silnej gospodarki w Gminie Grębocice
Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 2.	Nowoczesna infrastruktura publiczna i wysokie standardy środowiskowe
Wymiar społeczny	Cel strategiczny 3.	Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych

Cel strategiczny 1.

Budowa silnej gospodarki w Gminie Grębocice

Specyfika Grębocic to w dużym stopniu związanie z przemysłem wydobywczym (miedziowym), jako głównym pracodawcą i przedsiębiorcą wpływającym istotnie na sytuację w gminie. Konsekwencją tego faktu jest funkcjonowanie typowej monokultury gospodarczej. W ramach aktualnych uwarunkowań kluczowe dla gminy wydaje się podjęcie działań na rzecz próby zdywersyfikowania lokalnej gospodarki. Ta kwestia będzie miała istotne znaczenie w dłuższej perspektywie czasowej wykraczającej poza okres obowiązywania strategii, co mimo wszystko nie umniejsza rangi tych działań.

Z punktu widzenia działań o doraźnym charakterze wpisującym się w okres realizacji strategii warto skoncentrować się na animowaniu i stymulowaniu przedsiębiorczości mieszkańców (m.in. ze względu na dobrą jakość gruntów, która nie predysponuje do tworzenia stref aktywności gospodarczej). Poza podjęciem tych działań na rzecz wykorzystania potencjału gospodarczego i ekonomicznego mieszkańców (i w konsekwencji uzupełnienie istniejącej oferty usługowej, która jest niewystarczająca) znaczenie mają również podstawowe elementy stanowiące kompetencje gminy, takie jak możliwości planistyczne, obsługa inwestora oraz działania marketingowe. Podsumowując można stwierdzić, że budowa silnej gospodarki w Gminie Grębocice polega z jednej strony na wykorzystaniu obecności w gminie potentata miedziowego, a z drugiej systematycznym przygotowywaniu mieszkańców i całej gminy do perspektywicznej zmiany w tym obszarze. Wymaga to w pierwszej kolejności wspomnianych działań planistycznych, jak również edukacyjnych. Biorąc pod uwagę opinie mieszkańców zebrane w ramach ankietyzacji, należy wskazać, że ich ocena poziomu rozwoju lokalnego rynku pracy jest pozytywna. Tym bardziej w najbliższym okresie planistycznym należy zwrócić szczególną uwagę na skuteczne wdrażanie katalogu działań, które będą stanowiły przygotowanie na potencjalne zmiany.

Cel strategiczny 2.

Nowoczesna infrastruktura publiczna i wysokie standardy środowiskowe

Jak ustalono odnosząc się do pierwszego z celów strategicznych, gmina Grębocice ma charakter przemysłowy i w najbliższych latach nie ulegnie to zasadniczym zmianom. Z tej konstatacji wynika szereg konkretnych ustaleń.

Po pierwsze istotna antropopresja środowiskowa, w pewnym sensie niezależny od niej kryzys klimatyczny stanowią bardzo ważny w sensie społecznym kierunek działania. Z punktu widzenia mieszkańców bardzo ważne znaczenie ma jakość powietrza oraz dbałość o identyfikowaną bioróżnorodność.

Infrastruktura techniczna i mienie, którym gospodaruje i zarządza gmina jest w większości w dobrym stanie. Świadczy to o konsekwentnym prowadzeniu inwestycji w tych obszarach. Nie oznacza to braku wyzwań tym niemniej najważniejsze znaczenie ma kontynuowanie procesów inwestycyjnych.

Ważnym elementem wpisującym się również w trzeci z celów strategicznych jest tworzenie infrastruktury rowerowej, ciągów tras i ścieżek, które byłyby wykorzystywane rekreacyjnie i jako alternatywa dla transportu samochodowego.

Cel strategiczny 3.

Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych

Sfera usług jest w gminie Grębocice rozwinięta na bardzo wysokim poziomie. Emblematycznym przykładem może być nowoczesna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Grębocicach czy też Przychodnia "MCZ" S.A. w Grębocicach gdzie można skorzystać z usług lekarzy specjalistów w stosunkowo szerokim zakresie. Zatem jakość usług publicznych wymaga ciągłej profesjonalizacji i utrzymania wysokich standardów.

Wyzwaniem o trudniejszym charakterze jest zapewnienie rozwoju społecznego w oparciu o podmioty trzeciego sektora oraz zapewnienie atrakcyjnych warunków do spędzania czasu wolnego. Jest to element szerszej polityki wychodzącej naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców. Infrastruktura i oferta czasu wolnego, poza usługami publicznymi i podstawowymi oczekiwaniami infrastrukturalnymi opisanymi we wcześniejszym celu, to klucz do zbudowania pozytywnych relacji i więzi między mieszkańcami i samorządem, które są długofalowo bardzo istotne. Co więcej wpływają na aktywizację wspólnoty lokalnej i wzmacnianie tożsamości lokalnej.

Poziom operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027

Poziom operacyjny został opracowany na bazie katalogu celów strategicznych, którym przyporządkowano dedykowane kierunki działań, uzupełnione o zakresy planowanych interwencji. Każde działanie zostało poprzedzone informacją wprowadzającą. Całość interwencji, układ celów - działań znajduje się na zbiorczym schemacie przedstawionym w części rozpoczynającej kolejny rozdział. Poziom operacyjny wieńczy element wdrożeniowy, składający się ze wskaźników monitorowania, umożliwiającymi bieżące weryfikowanie zaplanowanej interwencji.

Obszar gospodarczy	Obszar przestrzenny	Obszar społeczny
Budowa silnej gospodarki w Gminie Grębocice	Nowoczesna infrastruktura publiczna i wysokie standardy środowiskowe	Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych
Kierunek działania 1. Dbałość o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Grębocice	Kierunek działania 2. Aktywne adaptowanie gminy do zachodzących zmian klimatycznych	Kierunek działania 4. Podnoszenie jakości usług dedykowanych mieszkańcom
	Kierunek działania 3. Budowa, rozbudowa i modernizacja profesjonalnej infrastruktury publicznej	

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Kierunek działania 1. Dbłość o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Grębocice

- Realizacja inwestycji drogowych kluczowych do rozwoju gospodarczego
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych
- Efektywne wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i naturalnego
- Rozwijanie profesjonalnego systemu obsługi inwestora
- Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- Stworzenie katalogu usług i zachęt inwestycyjnych dla wybranych branż gospodarczych (szczególnie w zakresie usług)
- Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia
- Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- Skoordynowanie planowania przestrzennego w ramach MPZP w kontekście stymulowania lokalnej gospodarki
- Dostosowywanie zapisów planistycznych MPZP do potrzeb związanych z rozwijaniem poszczególnych funkcji
- Prowadzenie skoordynowanej polityki przestrzennej w zakresie tworzenia MPZP, które ograniczą zjawisko niekontrolowanej suburbanizacji

Kierunek działania 2. Aktywne adaptowanie gminy do zachodzących zmian klimatycznych

- Rozwijanie odnawialnych źródeł energii, w tym m.in. w zakresie farm fotowoltaicznych oraz dostosowania dachów do zagospodarowania pod samowystarczalność energetyczną
- Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne oraz wymiana opraw na LED
- Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej
- Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła
- Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie retencji wody deszczowej, prowadzenie działań systemowych oraz promowanie małej retencji, jako elementów przeciwdziałających suszy hydrologicznej
- Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania, w tym edukacji ekologicznej, oszczędzania zasobów wodnych i segregacji odpadów
- Ochrona przyrody oraz bioróżnorodności na terenie Gminy Grębocice
- Dbłość i rozwijanie terenów zielonych oraz parkowych na terenie gminy (skwer i tętnia przy GOK)

Kierunek działania 3. Budowa, rozbudowa i modernizacja profesjonalnej infrastruktury publicznej

- Budowa, modernizacja i remonty infrastruktury drogowej i towarzyszącej
- Przebudowa dróg i układów drogowych ze szczególnym uwzględnieniem ulic Legnickiej, Pocztowej i Długiej, Spółdzielczej i Kolejowej
- Budowa ścieżek rowerowych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy w tym na ciągu Trzęsów-Rzeczyca, Żabice, Szymocin – Grębocice
- Skomunikowanie ścieżkami rowerowymi gminy z sąsiednimi miastami powiatowymi: Głogowem i Polkowicami
- Wdrażanie mechanizmów związanych z elektromobilnością, w tym w zakresie umieszczenie na terenie gminy stacji do ładowania pojazdów elektrycznych
- Uzbijanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- Poprawa jakości istniejącego oświetlenia przy drogach oraz budowa w nowych miejscach
- Poprawa utrzymania infrastruktury chodnikowej i ciągów pieszo-jezdnych
- Podjęcie działań na rzecz poprawy dostępności do sieci internetowej na terenie gminy Grębocice

Kierunek działania 4. Podnoszenie jakości usług dedykowanych mieszkańcom

- Podnoszenie standardów usług w zakresie wspierania rozwoju dzieci do lat 3., działania na rzecz zwiększenia dostępnych liczby miejsc w żłobkach
- Budowa nowego przedszkola gminnego oraz podnoszenie standardów usług związanych z wychowaniem przedszkolnym
- Podnoszenie jakości kształcenia oraz atrakcyjności nauczania we wszystkich placówkach oświatowych
- Efektywne wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej oraz jej modernizacja i rozbudowa
- Realizacja systemowych projektów edukacyjnych w oparciu o środki zewnętrzne
- Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich
- Zbudowanie spójnej i kompleksowej polityki społecznej
- Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki zdrowia
- Utworzenie Dziennego Domu Pobytu
- Poszerzanie instrumentów wsparcia dla seniorów, takich jak klub seniora
- Rozwijanie systemu usług opiekuńczych
- Stworzenie oddziału dziennej opieki wytchnieniowej
- Rozwój budownictwa komunalnego
- Wykorzystanie narzędzi związanych z ekonomią społeczną i solidarną
- Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych
- Integracja i aktywizacja mieszkańców w kontekście zmiany sytuacji związanej z pandemią koronawirusa
- Zbudowanie kompleksowej polityki kulturalnej dla Gminy Grębocice

- Stworzenie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej
- Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze
- Wykorzystanie istniejącego potencjału na rzecz poszerzenia dostępnej oferty na bazie zabytkowej Galerii Spichlerz
- Budowa świetlicy wiejskiej w Żabicach oraz dbałość o standard pozostałych obiektów użyteczności publicznej
- Wspieranie rozwoju i doposażanie organizacji społecznych i sportowych działających na terenie gminy (organizacji pozarządowych, klubów sportowych itd.)
- Wykorzystanie potencjału rekreacyjnego Obiszowa, zagospodarowanie terenu pod turystykę rowerową
- Zbudowanie kompleksowego kalendarza imprez i wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych
- Promocja aktywnych form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (szczególnie w średnim wieku) – nordic walking, bieganie, ścieżki spacerowe po parkach i miejscach zielonych
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- Optymalizacja gospodarki odpadami, w tym monitorowanie czystości w okolicach PSZOK
- Działania na rzecz zwiększonej dostępności do transportu zbiorowego i skomunikowania gminy i jej miejscowości z większymi ośrodkami miejskim
- Informatyzacja urzędu, rozwijanie idei e-urzędu
- Działania na rzecz budowy posterunku policji w Grębocicach
- Wdrażanie działań rewitalizacyjnych
- Wprowadzanie mechanizmów demokracji bezpośredniej i współrządzenia, które aktywnie zwiększą partycypację obywatelską mieszkańców

Schemat ilustrujący założenia planistyczne

Obszar gospodarczy	Obszar przestrzenny	Obszar społeczny
Budowa silnej gospodarki w Gminie Grębocice	Nowoczesna infrastruktura publiczna i wysokie standardy środowiskowe	Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych
Kierunek działania 1. Dbałość o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Grębocice	Kierunek działania 2. Aktywne adaptowanie gminy do zachodzących zmian klimatycznych	Kierunek działania 4. Podnoszenie jakości usług dedykowanych mieszkańcom
	Kierunek działania 3. Budowa, rozbudowa i modernizacja profesjonalnej infrastruktury publicznej	

III Wdrażanie

Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. 1. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) o samorządzie gminnym.

System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

1. formułowanie strategii,
2. wdrażanie strategii,
3. monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii.

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 obejmuje szereg procesów niezbędnych do jego realizacji oraz wskazuje podmioty i jednostki, które będą zaangażowane w ich implementację.

Etapy realizacji Strategii:

- Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Wójt Gminy, eksperci zewnętrzni, Rada Gminy, organizacje społeczne i mieszkańcy,
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy, Rada Gminy,
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Finansowym – Skarbnik, Wójt Gminy, Rada Gminy,
- Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Gminy i jednostki organizacyjne,
- Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Gminy, jednostki podległe,
- Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Gminy,
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – Wójt Gminy, Urząd Gminy,
- Ewaluacja osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych - Urząd Gminy, Wójt Gminy, Rada Gminy, dyrektorzy jednostek podległych.

We wdrażanie Strategii w zależności od typu projektu, mogą być również zaangażowane inne jednostki lub organy – spółki komunalne lub jednostki organizacyjne.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Grębocice.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.

- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2024 i 2027. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Grębocice we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy w Grębocicach.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Monitoring

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie,
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji,
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale Rezultaty planowanych działań,
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2024 (ewaluacja on-going) i 2027 roku (ewaluacja ex-post),

- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań,
- Ewaluacja (szczególnie ta o charakterze on-going) ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji),
- Raporty ewaluacyjne będą prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Grębocice wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami podrozdziału *Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii*. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2027 roku	Źródło danych
1.	Dbłość o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Grębocice	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	520	wzrost	BDL GUS
2.	Aktywne adaptowanie gminy do zachodzących zmian klimatycznych	Liczba nowo zainstalowanych instalacji OZE	0	wzrost	BDL GUS
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja profesjonalnej infrastruktury publicznej	Długość nowych ścieżek i tras rowerowych	0	wzrost	BDL GUS/UG Grębocice
4.	Podnoszenie jakości usług dedykowanych mieszkańcom	Stworzenie kompleksowego kalendarza imprez i wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych	0	1	UG Grębocice

Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. 1. 9) ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. W celu prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki powinno się wykorzystać wszystkie dostępne środki finansowe. Wśród potencjalnych źródeł finansowania można wskazać na:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego – regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy;
- środki budżetu państwa;
- środki funduszy celowych;
- środki z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki publiczne.

Istotnym elementem finansowania interwencji rozwojowych są również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ewaluacja ex-ante

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, projekt strategii rozwoju gminy musi zostać poddany uprzedniej ewaluacji (ewaluacji ex-ante) trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji. Celem ewaluacji ex-ante jest przede wszystkim poprawa jakości planowanej interwencji. Przeprowadzenie tego rodzaju ewaluacji pozwala na wprowadzenie zmian oraz dokonanie usprawnień w zapisach czy założeniach strategii. Na potrzeby niniejszej strategii wybrano wariant ewaluacji partycypacyjnej, w której to ewaluator uczestniczy w pracach nad dokumentem od najwcześniejszego etapu. Dzięki temu jest w stanie lepiej poznać specyfikę jednostki, co daje możliwość zapewnienia realnego wsparcia z jego strony w trakcie opracowywania strategii.

1. Dzięki analizie desk research, przeprowadzonej diagnozie obszaru oraz badaniu ankietowemu, możliwe było zidentyfikowanie mocnych stron, potencjałów oraz szans rozwojowych. Ponadto, w strategii wskazano kluczowe problemy i wyzwania, ale także zagrożenia rozwojowe. Cele strategiczne oraz wskazane w ich ramach kierunki działań, zostały trafnie dobrane i stanowią odpowiedź na identyfikowane potrzeby. Zaplanowane w ramach realizacji strategii przedsięwzięcia bazują na wykorzystaniu sił i potencjałów gminy, ale również ograniczeniu i eliminacji negatywnych skutków obserwowanych procesów.
2. W strategii wskazano trzy cele strategiczne w odniesieniu do wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Ich uszczegółowienie stanowią cztery kierunki działania oraz zakresy planowanej interwencji, odnoszące się do wypracowanej wizji gminy. Odniesienie celów i planowanej interwencji do założeń oraz wizji, wskazuje na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala uznać, że realizacja wskazanych celów przyczyni się do osiągnięcia wizji.
3. Gmina związana jest z przemysłem wydobywczym, który jest dominującym sektorem w gospodarce. Z uwagi ten fakt oraz obserwowaną monokulturę gospodarczą, w celu sprawniejszego i bardziej efektywnego rozwoju gminy, konieczne jest dywersyfikacja lokalnej gospodarki. Potwierdzają to również odpowiedzi mieszkańców, 46% z nich negatywnie ocenia aspekt związany z pracą i możliwością rozwoju zawodowego na terenie gminy. W ostatnich latach widoczny jest systematyczny wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców, zatem warto stwarzać odpowiednie warunki do inwestowania oraz prowadzenia działalności w gminie. Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach **kierunku działania 1. Dbłość o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Grębocice** skupiona jest na kształtowaniu klimatu inwestycyjnego oraz stworzeniu odpowiednich warunków i stymulowaniu rozwoju lokalnej gospodarki.

4. W gminie Grębocice zlokalizowane są liczne zasoby naturalne, w szczególności złoża miedzi, a głównym pracodawcą na jej terenie są zakłady KGHM Polska Miedź S.A. Obecność kopalń i dominacja przemysłu wydobywczego oraz możliwe szkody górnicze i emitowane zanieczyszczenia, mają duży wpływ na jakość środowiska na terenie gminy. Dodatkowo postępujący kryzys klimatyczny oraz widoczne w gminie zagrożenie suszą (w szczególności rolniczą) determinuje konieczność prowadzenia działań z zakresu ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu. Zakres interwencji zaproponowany w ramach **kierunku działania 2. Aktywne adaptowanie gminy do zachodzących zmian klimatycznych** skupia się na zachowaniu naturalnych walorów i dbałości o zasoby naturalne oraz prowadzeniu działań mających na celu edukację i uświadamianie mieszkańców m.in. o ich roli i wpływie na środowisko.
5. **Kierunek działania 3. Budowa, rozbudowa i modernizacja profesjonalnej infrastruktury publicznej** i wskazany w jego ramach zakres interwencji odnosi się do słabej strony gminy, związanej z niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą drogową i okołodrogową. Według 66,2% w Grębocicach brakuje ścieżek rowerowych, a blisko 14% jako słabą stronę wskazuje infrastrukturę drogową. Mieszkańcy wybierając przedsięwzięcia, które ich zdaniem przyczynią się do poprawy jakości życia w gminie, w pierwszym rzędzie skupili się na budowie ścieżek rowerowych (14,3%), a następnie na poprawie jakości infrastruktury drogowej (13,3%). Zatem za uzasadnione uznaje się wskazanie tego kierunku działania jako priorytetowego do realizacji w trakcie obowiązywania strategii.
6. W gminie obserwowany jest problem starzenia się społeczności lokalnej, co potwierdzają odpowiedzi ankietowanych (24,6% zauważa ten problem) oraz dane statystyczne (wzrost o 1,4 pp. w ostatnich pięciu latach, odsetka osób w wieku poprodukcyjnym). Ponadto, jako najkorzystniejszy (w opinii ankietowanych) dla rozwoju gminy wskazano kierunek – atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego. Oceny elementów infrastruktury oraz oferty w gminie świadczą o tym, że oferowane w Grębocicach usługi są rozwinięte, jednakże wymagają one ciągłego podnoszenia standardów, profesjonalizacji oraz dostosowania do zmieniających się i rosnących potrzeb mieszkańców. Interwencja prowadzona w celu realizacji **kierunku działania 4. Podnoszenie jakości usług dedykowanych mieszkańcom** skupia się na nie tylko na wzmacnianiu poziomu usług, ale przede wszystkim na wspólnocie lokalnej, poprzez jej aktywizację, wzmacnianie tożsamości oraz wsparcie rozwoju trzeciego sektora.
7. Zaproponowana logika interwencji, zdefiniowanie kierunków działań oraz wskazane zakresu interwencji w ramach każdego z nich, umożliwi skuteczne osiągnięcie zakładanych celów. W strategii przedstawione zostały oczekiwane rezultaty planowanych kierunków działań, a wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągania celów stawianych przed strategią.

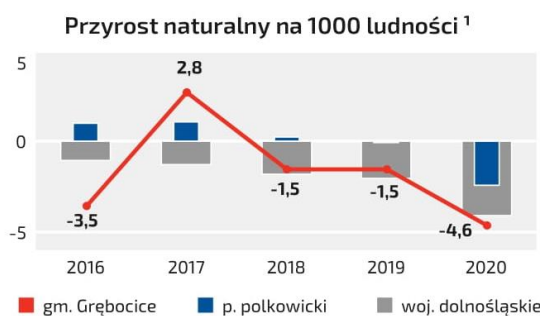
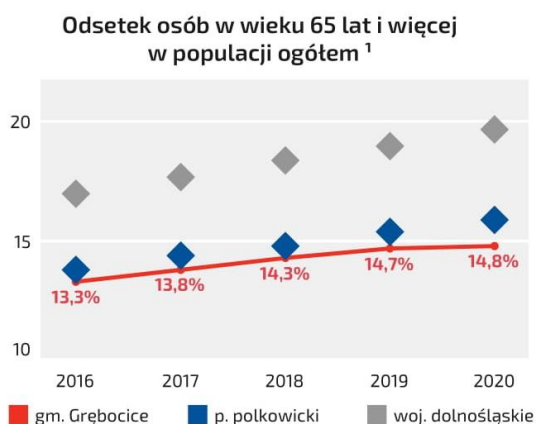
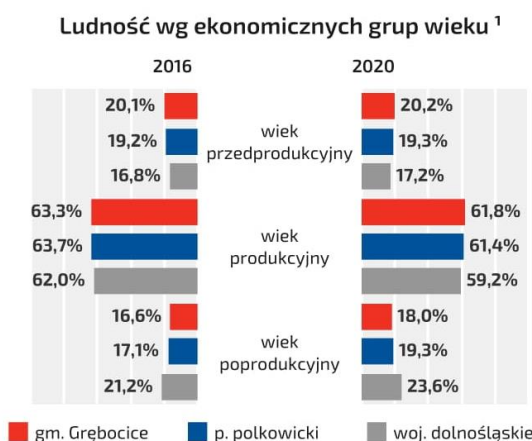
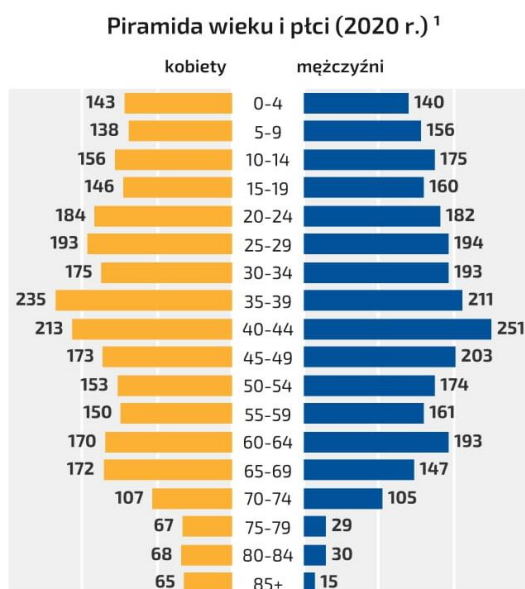
W celu zapewnienia efektywności strategii, do realizacji zaplanowano zadania najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów oraz potrzeb mieszkańców, co zostało wykazane w niniejszej ewaluacji. Określenie źródeł finansowania oraz oczekiwanych rezultatów poszczególnych kierunków, stanowi potwierdzenie, że przyjęte założenia są możliwe do osiągnięcia.

8. Dokument ten cechuje wysoka spójność wewnętrzną. Bazą do formułowania celów była część diagnostyczna oraz wyniki badania ankietowego, a także wypracowane w ramach warsztatów najważniejsze założenia oraz zdiagnozowane uwarunkowania rozwojowe i wewnętrzne potencjały gminy. Kierunki działań wskazane w niniejszym dokumencie zawierają się w trzech głównych celach strategicznych, uwzględniając najważniejsze zagadnienia, problemy i potrzeby. Uszczegółowienie każdego z kierunków działania poprzez wskazanie zakresu interwencji pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają, odnosząc się do wykorzystania głównych potencjałów oraz likwidacji barier i ograniczeń rozwojowych. Niniejszy dokument jest również komplementarny i spójny z zapisami dokumentów wyższego rzędu (co zostało wykazane w rozdziale komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi), w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, do której zapisów się odwołuje m.in. przy wskazywaniu obszarów strategicznej interwencji.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych zastanych

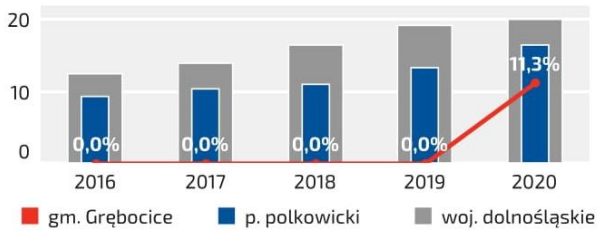
DEMOGRAFIA

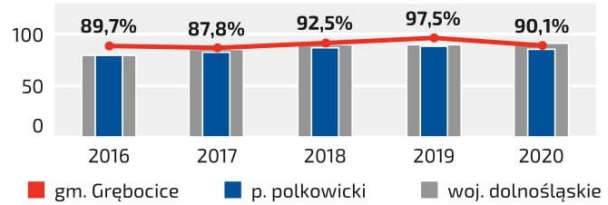
źródło danych:
¹ GUS BDL (2010-2020)
² Opracowanie własne

EDUKACJA I KULTURA

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ¹

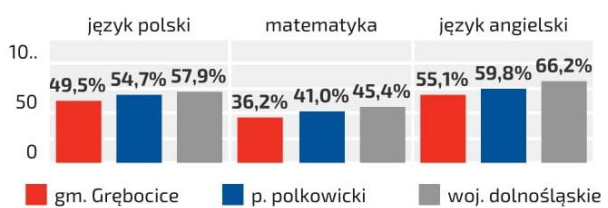
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ¹

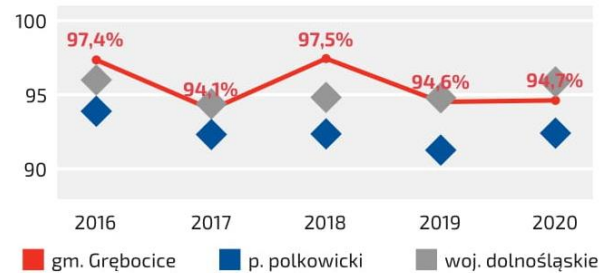
Biblioteki publiczne ¹

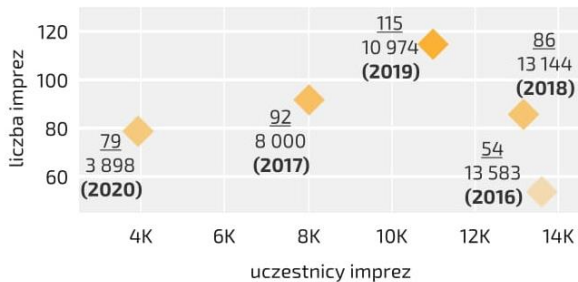
Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.) ²

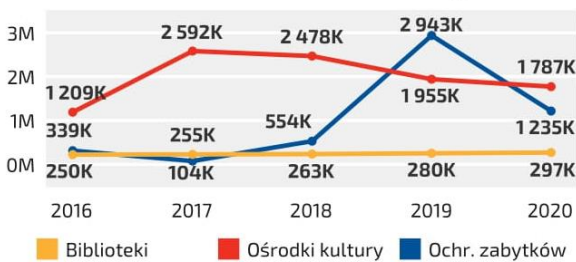
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe - ¹

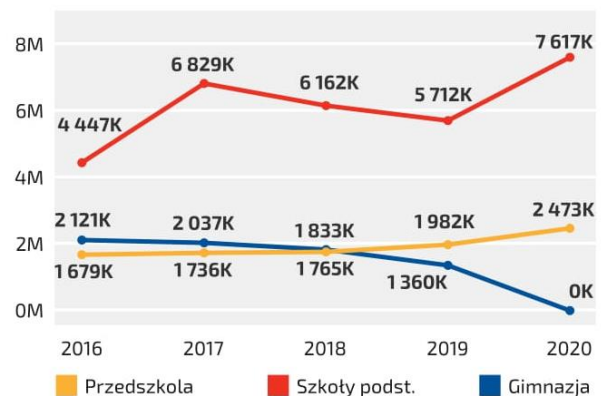
Imprezy organizowane przez ośrodki kultury ¹

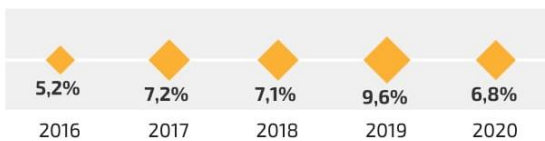
Wydatki budżetu gminy [tys. zł] ¹
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego -

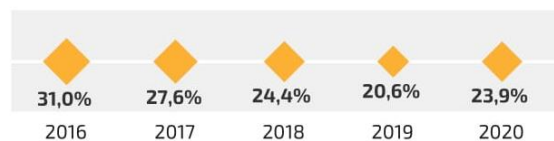
Wydatki budżetu gminy [tys. zł] ¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

- udział w wydatkach ogółem -

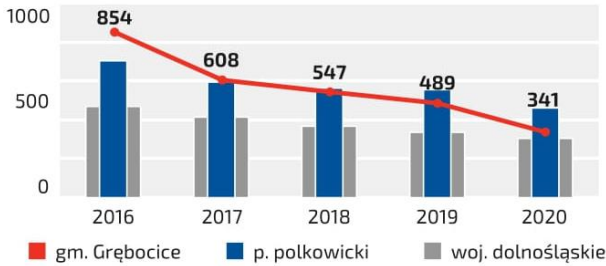
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

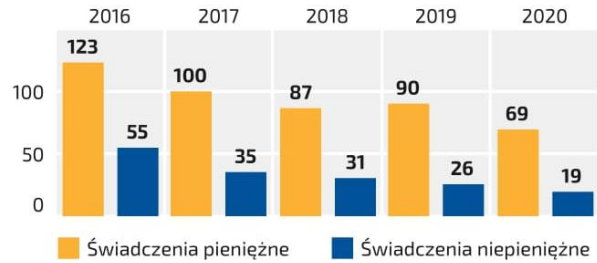
² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

POMOC SPOŁECZNA

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności¹

Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń²

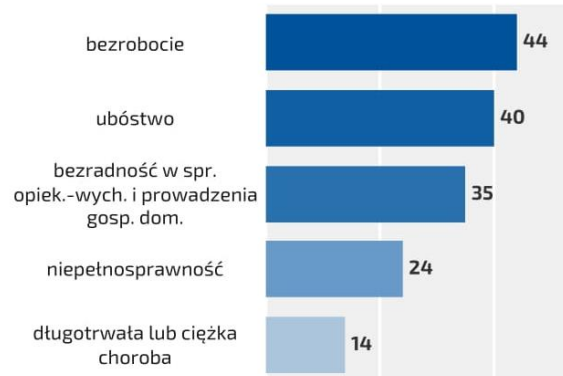
Rodziny objęte pomocą społeczną²

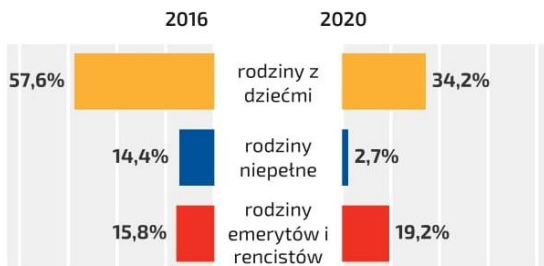
Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy [tys. zł]²

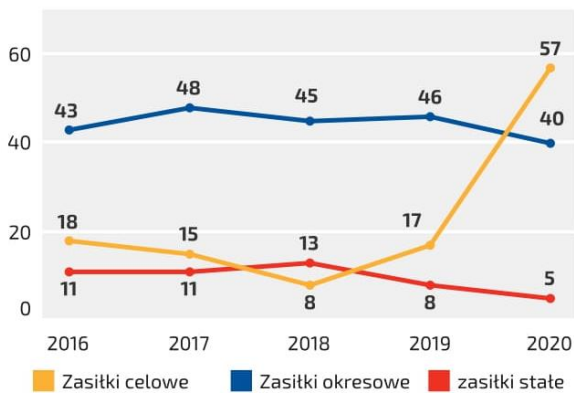
Główne przyczyny przyznania pomocy² - liczba rodzin (2020 r.) -

Struktura rodzin objętych pomocą społeczną²

Liczba osób, którym udzielono zasiłki²

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł]²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grębocicach

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych ¹

Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

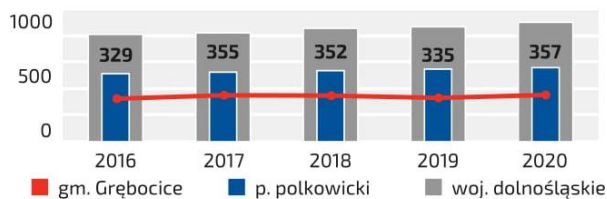
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

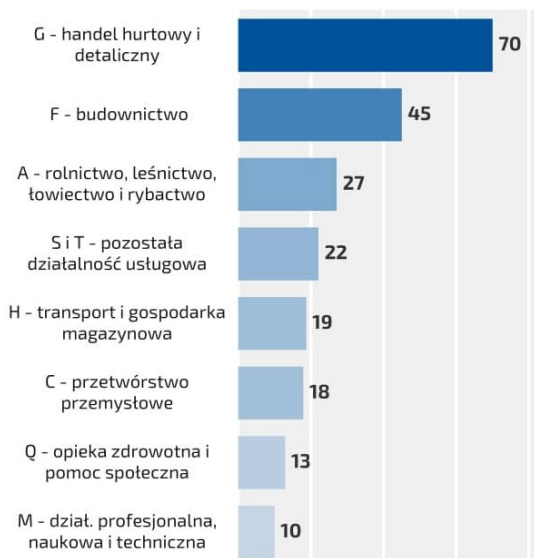
Liczba wniosków złożonych w systemie CEIDG ²

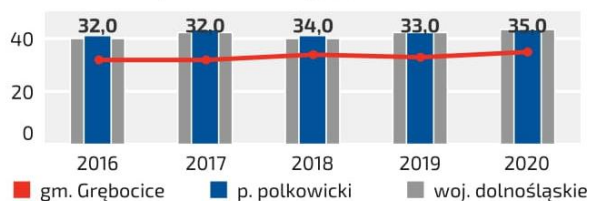
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności ¹

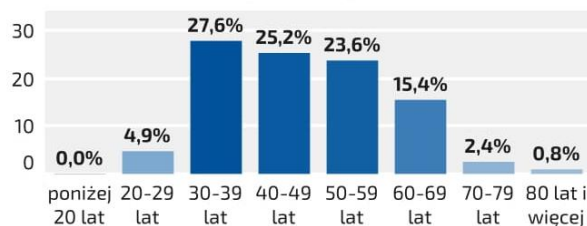
Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.] ¹

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności ¹

Struktura wiekowa przedsiębiorców (2020 r.) ²

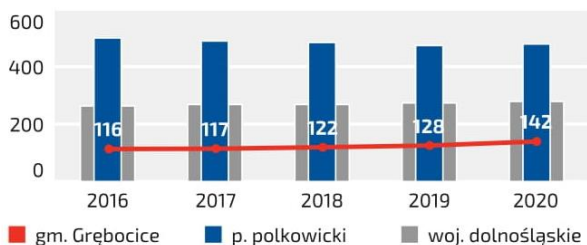
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

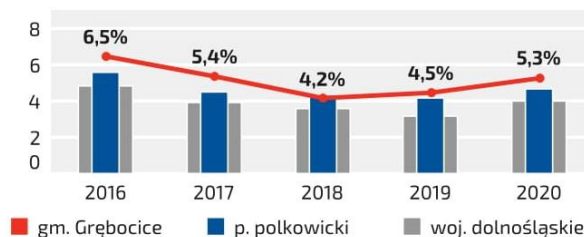
² Hurtownia danych CEIDG i Biznes.gov.pl

RYNEK PRACY

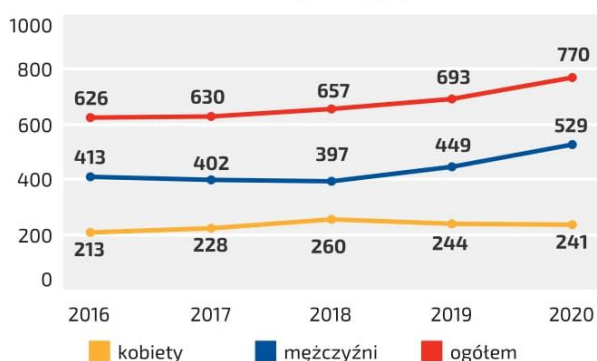
Pracujący na 1000 ludności ¹

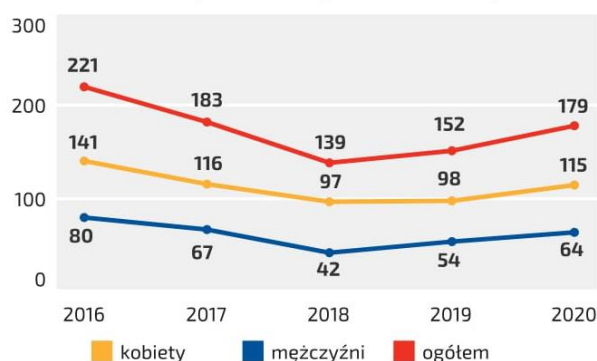
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ¹

Liczba osób pracujących ¹

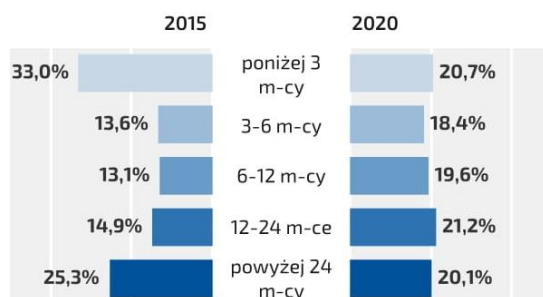
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ²

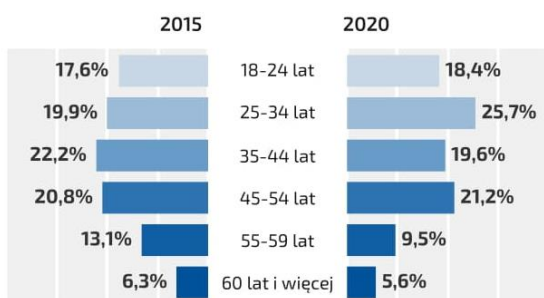
Bezrobotni wg wykształcenia ²

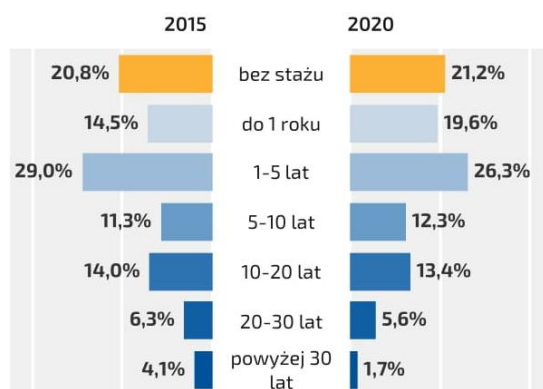
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy ²

Bezrobotni wg wieku ²

Bezrobotni wg stażu pracy ²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

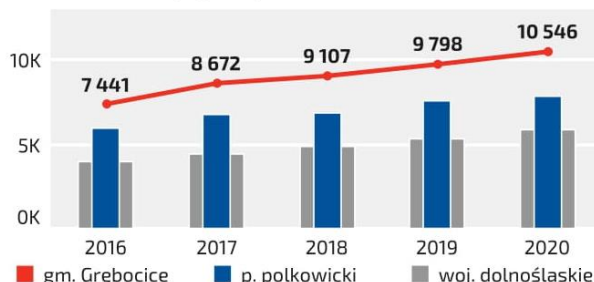
² Powiatowy Urząd Pracy w Polkowicach

FINANSE SAMORZĄDOWE

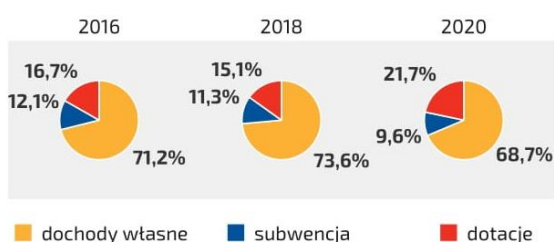
Dochody i wydatki gminy [mln zł] ¹

Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł] ¹

Źródła dochodów ¹

Główne wydatki

wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ¹

- wybrane źródła -

Udział w wydatkach ogółem ¹

- pomoc społeczna i rodzina -

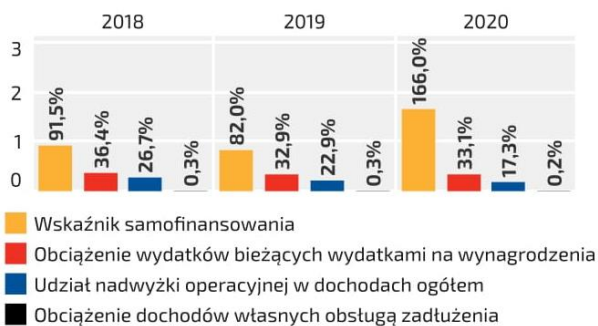
- administracja publiczna -

- transport i łączność -

Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

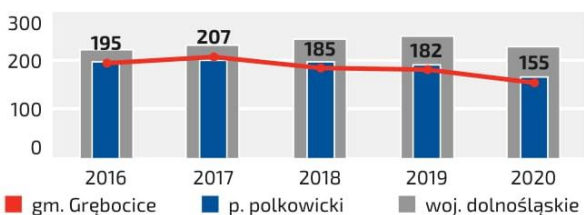
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

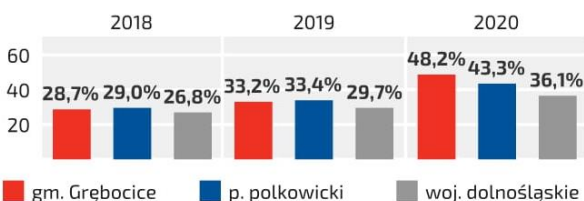
² Ministerstwo Finansów

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

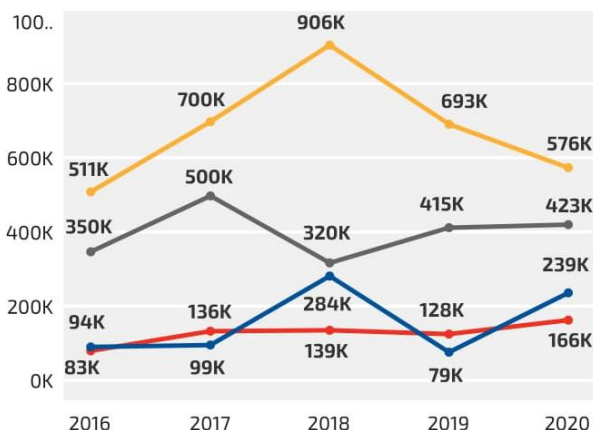
Zmieszane odpady komunalne
z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg] ¹

Odpady zebrane selektywnie
z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów ¹

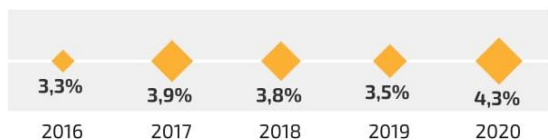

Wydatki budżetu gminy [tys. zł] ¹
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska -

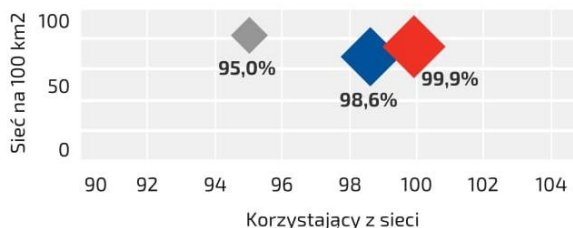
- oświetlenie ulic, placów i dróg
- gospodarka odpadami komunalnymi
- oczyszczanie miast i wsi
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach

- udział w wydatkach ogółem -

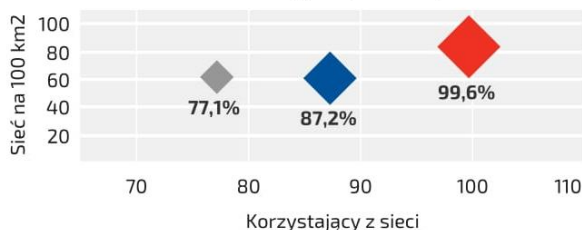

¹ Źródło danych: GUS BDL (2016-2020)

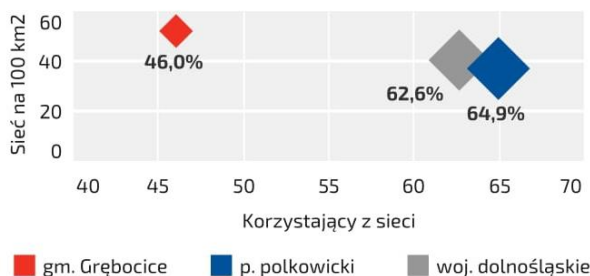
Sieć wodociągowa (2020 r.) ¹

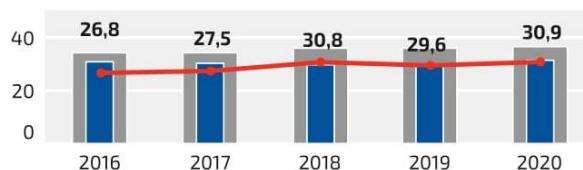
Sieć kanalizacyjna (2020 r.) ¹

Sieć gazowa (2020 r.) ¹

Zużycie wody z wodociągów
na 1 korzystającego [m³] ¹

Udział powierzchni prawnie chronionych
w powierzchni ogółem (2020 r.) ¹

Lesistość (2020 r.) ¹

¹ Źródło danych: GUS BDL (2016-2020)

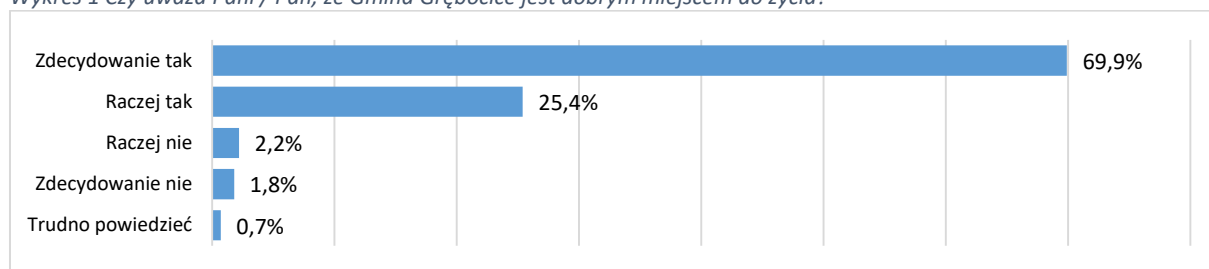
Gmina oczami mieszkańców

Zdanie mieszkańców jest kluczowym elementem podczas tworzenia strategii rozwoju gminy. Zmiany, które mają zostać wprowadzone powinny być zgodne z oczekiwaniami społeczności lokalnej. Sprostanie ich oczekiwaniom jest niezwykle złożonym i istotnym wyzwaniem. Natomiast przyszłe działania prowadzone przez władze samorządowe w realny sposób mogą przyczynić się do poprawy standardu życia w gminie. Badanie ankietowe pozwoliło na poznanie opinii mieszkańców, ich opinie oraz uwagi dotyczące rozwoju gminy Grębocice.

Udało się dotrzeć do 272 respondentów przy użyciu ankiet w formie elektronicznej oraz papierowej. Ankietowani byli mieszkańcy gminy Grębocice.

Na początku respondenci zostali poproszeni o ocenę czy gmina Grębocice jest dobrym miejscem do życia. Ponad 95% badanych udzieliło pozytywnej odpowiedzi (zdecydowanie tak – 69,9%, raczej tak – 25,4%). Jest to wysoki wynik i świadczy o bardzo wysokim zadowoleniu społeczności ze swojego miejsca zamieszkania. Jedynie 4% osób negatywnie odniosło się do tego pytania.

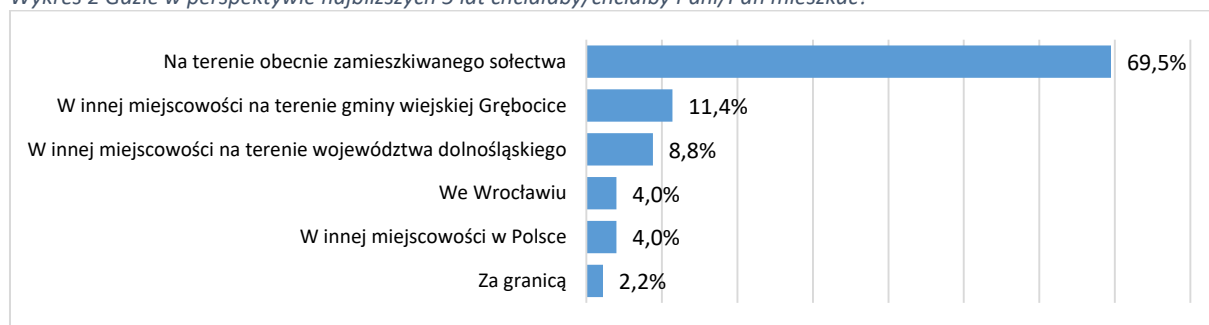
Wykres 1 Czy uważa Pani / Pan, że Gmina Grębocice jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: badanie własne, n=272

Niespełna 70% respondentów deklaruje brak chęci zmiany miejsca zamieszkania. Widoczna jest chęć migracji wewnątrz gminy, ponad 11% osób zamierza przeprowadzić się do innego sołectwa wewnątrz gminy Grębocice. Wynik ten potwierdza, iż mieszkańców satysfakcjonuje oferta gminy oraz zaspokaja ich wszystkie niezbędne potrzeby. Niecałe 9% badanych planuje przeprowadzić się do innej miejscowości na terenie województwa dolnośląskiego, 4% respondentów chciałby zamieszkać we Wrocławiu lub innej miejscowości w Polsce, a 2,2% wolałoby wyjechać zagranicę.

Wykres 2 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

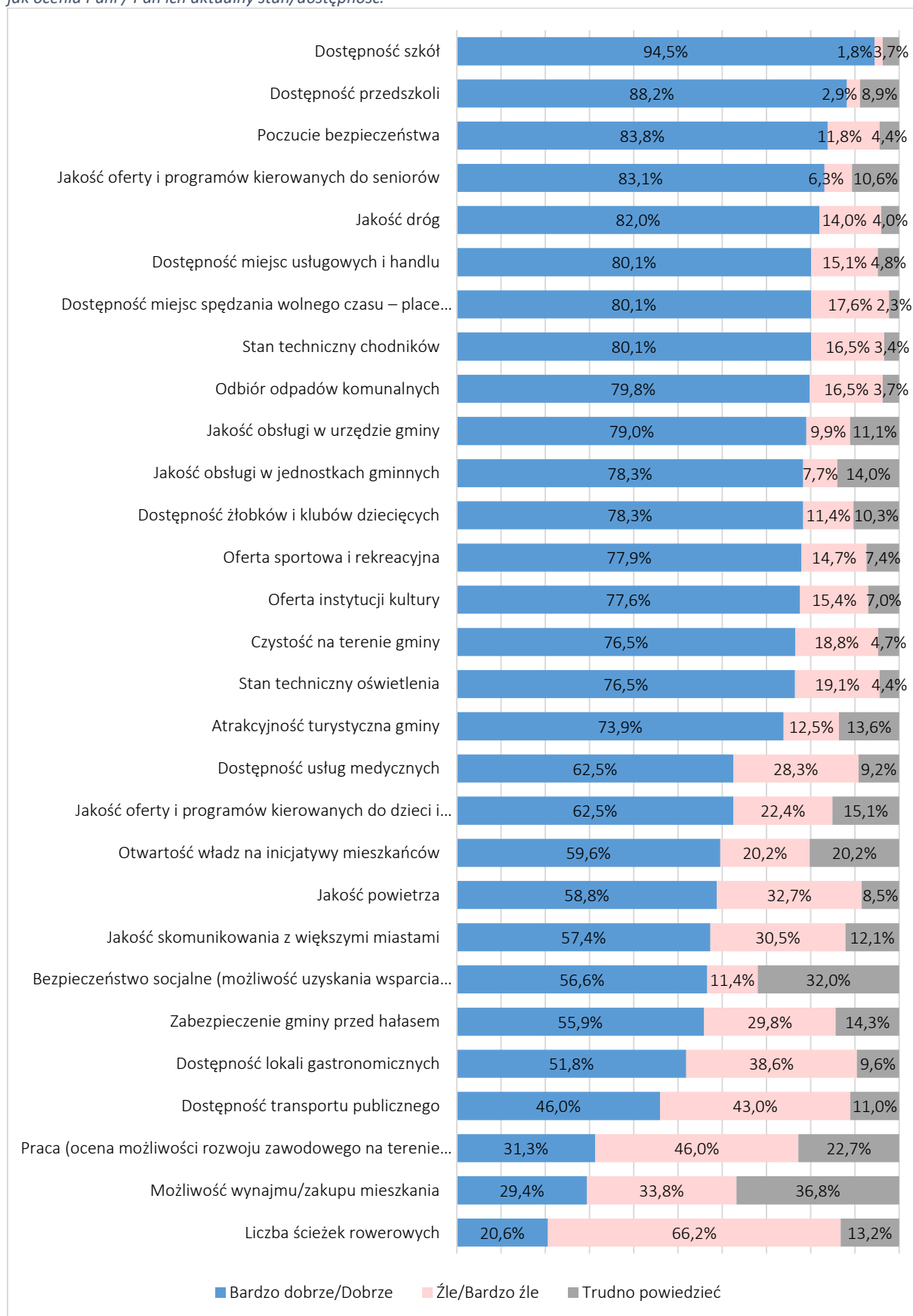
Źródło: badanie własne, n=272

W następnym pytaniu przedstawiono respondentom ofertę gminy Grębocice oraz poproszono o jej ocenę. Najwięcej mieszkańców zadowolonych była z dostępności do szkół (94,% pozytywnych odpowiedzi) i przedszkoli (88,2%). Dla badanych duże znaczenie miało również poczucie bezpieczeństwa (83,8%), panujące w gminie. Oferta skierowana dla seniorów także została pozytywnie oceniona przez badanych (83,1%). Elementy te stanowią ważny aspekt wpływający na atrakcyjność osiedleńczą obszaru.

Najwięcej mieszkańców niezadowolona jest z liczby ścieżek rowerowych (66,2% negatywnych odpowiedzi). Badani skarżą się także na brak możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy (46,0%), co znacznie obniża standard życia mieszkańców. Na trudności w znalezieniu atrakcyjnej pracy dodatkowo przyczynia się niska dostępność do transportu publicznego (43,0%). Na ofertę spędzania wolnego czasu negatywnie wpływa brak dostępności do lokali gastronomicznych (38,6%).

Zbliżoną liczbę odpowiedzi negatywnych i pozytywnych uzyskała możliwość wynajmu/zakupu mieszkania. Wynikać to może z trudności w ocenie tego elementu oferty, natomiast być może warto rozważyć inwestycje w tym zakresie, ponieważ element ten nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców gminy.

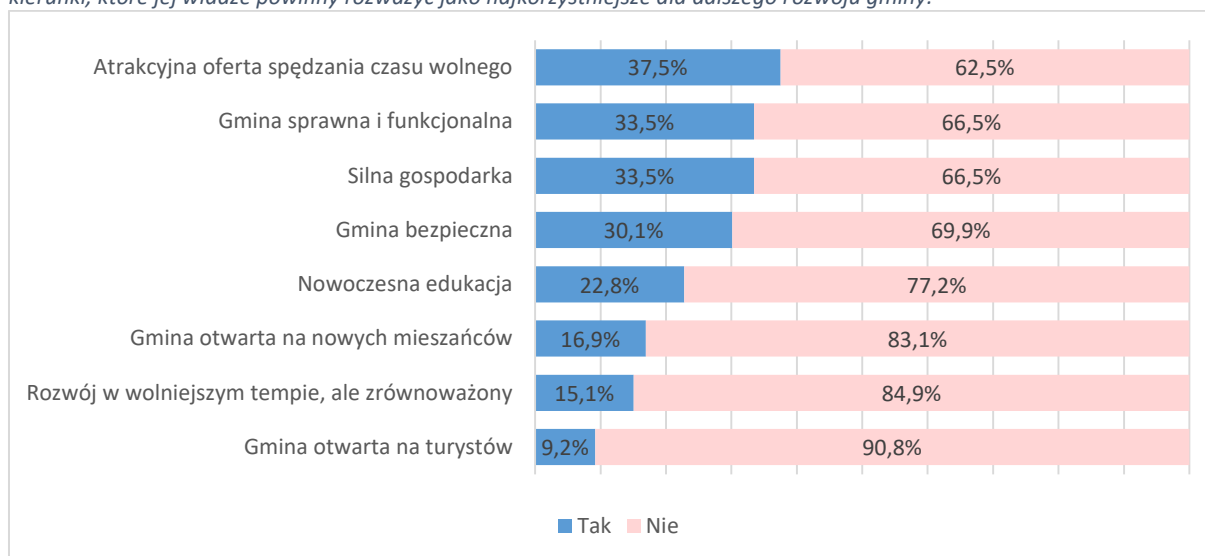
Wykres 3 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Grębcovice proszę określić jak ocenia Pani / Pan ich aktualny stan/dostępność.

Źródło: badanie własne, n=272

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o wskazanie dwóch kierunków rozwoju, które oceniają jako najkorzystniejsze. Najwięcej badanych zdecydowało, iż należy powiększać atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu (37,5%). Wiele osób opowiadało się za gminą sprawną i funkcjonalną oraz silną gospodarką (33,5%). Ponad 30% za najkorzystniejsze uznawali zwiększenie bezpieczeństwa w gminie. Na podstawie odpowiedzi można wnioskować, iż mieszkańcom brakuje możliwości spędzania wolnego czasu, niektórych usług oraz możliwości rozwoju zawodowego wewnątrz badanego obszaru. Z kolei za najmniej istotne ankietowani uznają otwartość na turystów (9,2%), co świadczy o tym, że nie widzą potencjału gminy w sektorze turystycznym.

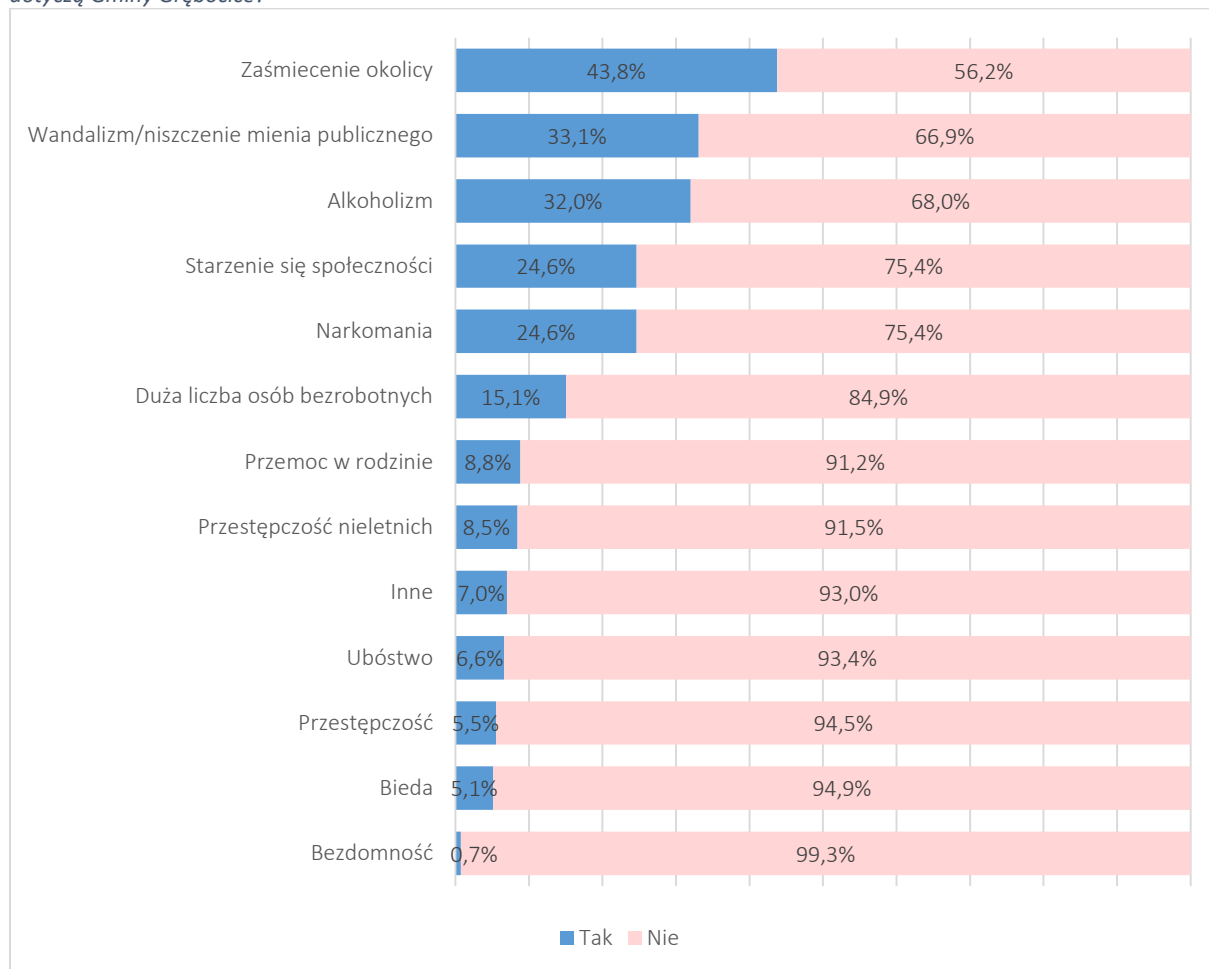
Wykres 4 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Grębocice proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy:

Źródło: badanie własne, n=272

W następnym pytaniu zawartym w ankiecie badani zostali poproszeni o wskazanie problemów społecznych, które obserwują w gminie Grębocice. Najwięcej osób zwracało uwagę na zaśmiecanie okolicy (43,8%) oraz wandalizm/niszczenie mienia publicznego (33,1%). Problemy te zapewne są ze sobą powiązane. Kolejno respondenci wskazywali na alkoholizm (32,0%) oraz starzenie się społeczności (24,6%). Warto jednak podkreślić, iż żaden z przedstawionych aspektów nie został wybrany przez ponad połowę respondentów, co wskazuje, iż nie dotyczą one całego obszaru gminy.

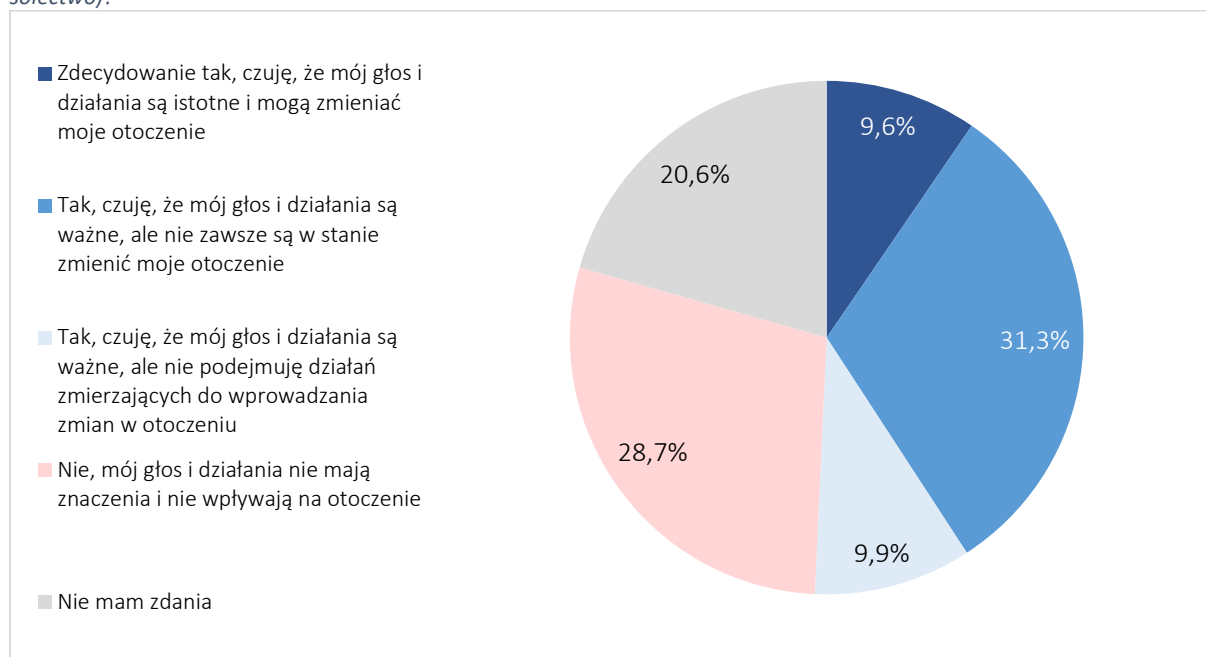
Wykres 5 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Grębocice?

Źródło: badanie własne, n=272

Respondenci w kolejnym pytaniu udzielali odpowiedzi czy posiadają wpływ na swoje najbliższe otoczenie. Ponad 50% badanych uważa, iż ich głos i działania są ważne. Przy czym, 9,6% osób jest zdecydowanie o tym przekonanych. Przeszło 30% mieszkańców zgadza się z poprzednią tezą, ale sądzi, że nie zawsze wystarcza to, aby zmienić swoje otoczenie. Z kolei niecałe 10% osób wcale nie podejmuje działań zmierzających do poprawy standardu życia, mimo świadomości jak ważną rolę odgrywają ich głos i działania. Te właśnie grupę należy zaktywizować, aby dołączyła się do rozwoju gminy Grębocice jako wspólnego dobra wszystkich mieszkańców. Część osób uważa, że ich głos i działania nie mają żadnego znaczenia (28,7%), a pozostali ankietowani nie mają zdania w tej kwestii (20,6%).

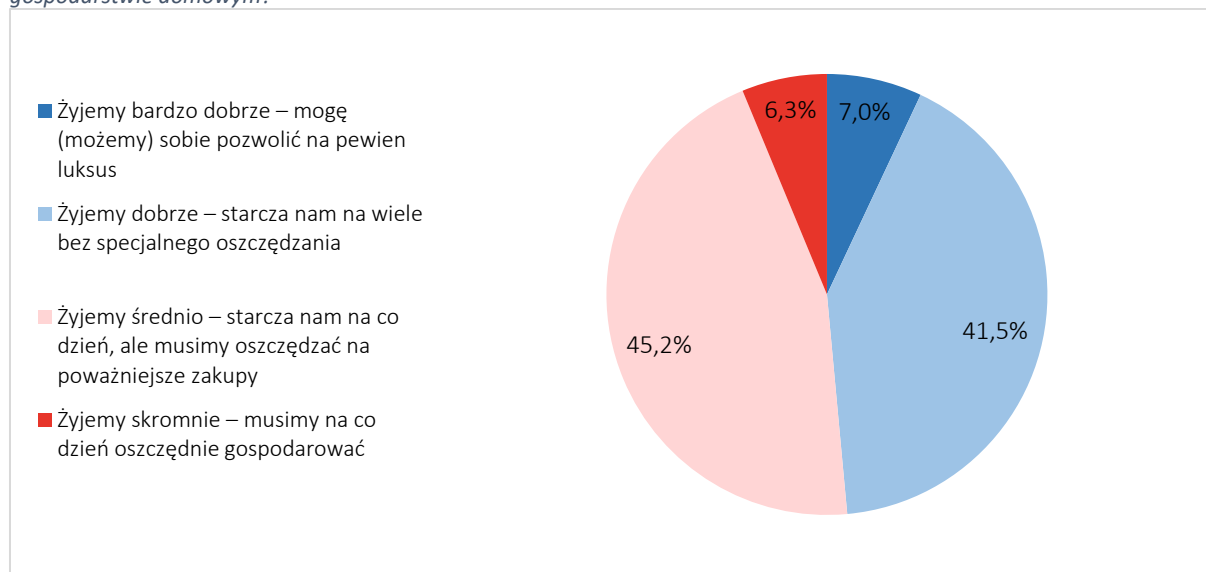
Wykres 6 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowość, sołectwo)?

Źródło: badanie własne, n=272

W ramach ankietyzacji poproszono badanych o zaznaczenie odpowiedzi, która najlepiej odzwierciedla ich sytuację materialną. Równie 7% respondentów żyje bardzo dobrze, a 41,5% żyje dobrze. Natomiast 45,2% ankietowanych deklaruje średni status materialny. Z kolei ponad 6% opisuje swoją sytuację jako skromną. Można powiedzieć, że sposób gospodarowania środkami finansowymi mieszkańców gminy Grębocice jest dość równomiernie rozłożony. Ciężko powiedzieć, żeby mieszkańcy skłaniali się w którąś ze stron. Może to wynikać z różnego stopnia rozwoju sołectw i to w jakiej części osoby mieszkają wynika z ich statusu materialnego.

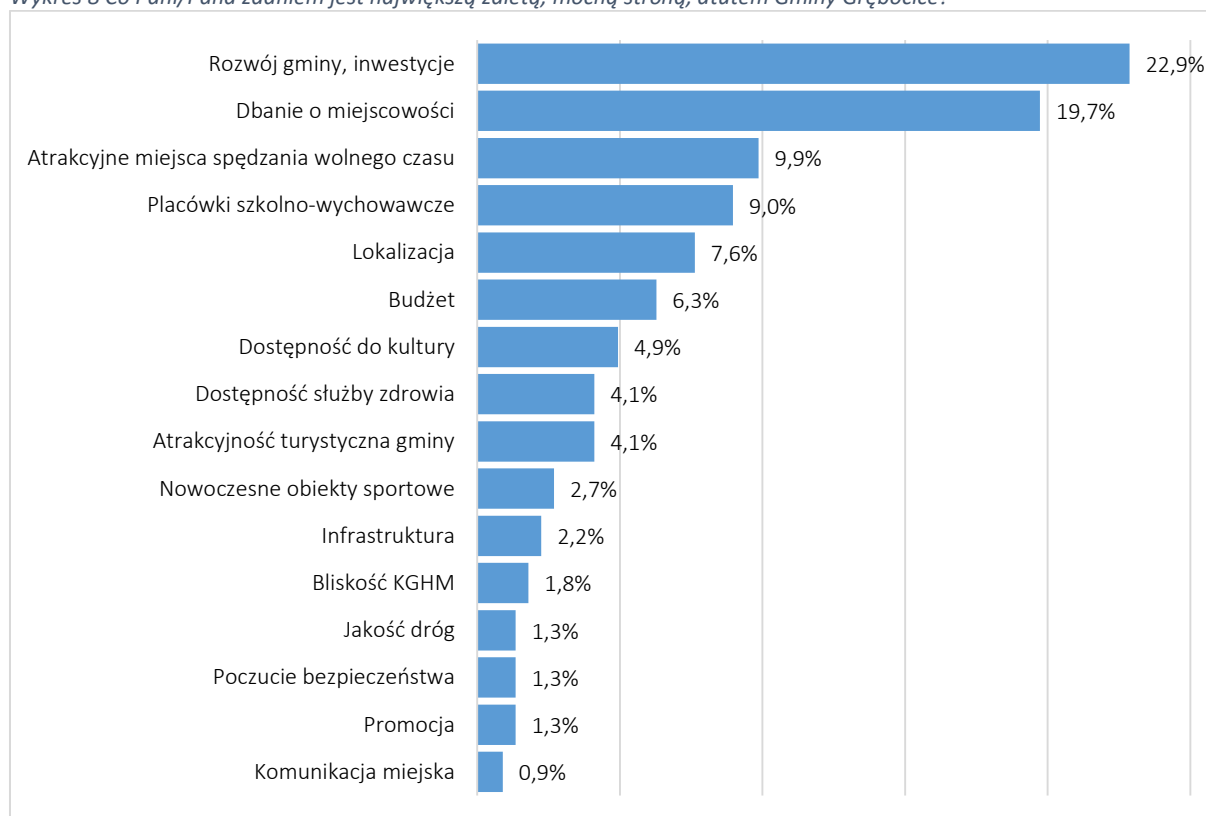
Wykres 75 Które z wymienionych określić najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Źródło: badanie własne, n=272

W zawartych w ankiecie trzech pytaniach otwartych respondenci mieli możliwość zapisania swoich własnych opinii na wyznaczone tematy. W pierwszej kolejności poproszono ich o wskazanie największych zalet i atutów gminy Grębocice. Najwięcej ankietowanych za mocną stronę uznaje inwestycje zrealizowane na terenie gminy i jej rozwój (22,9%). Niespełna 20% ludności podkreślało, że gmina jest czysta i zadbana. Mieszkańcy zadowoleni są zadowoleni także z atrakcyjnych miejsc do spędzania wolnego czasu (9,9%) oraz dostępności i jakości placówek szkolno-wychowawczych (9,0%). Wskazuje to na atrakcyjność osiedleńczą obszaru oraz dobrze realizowany rozwój gminy.

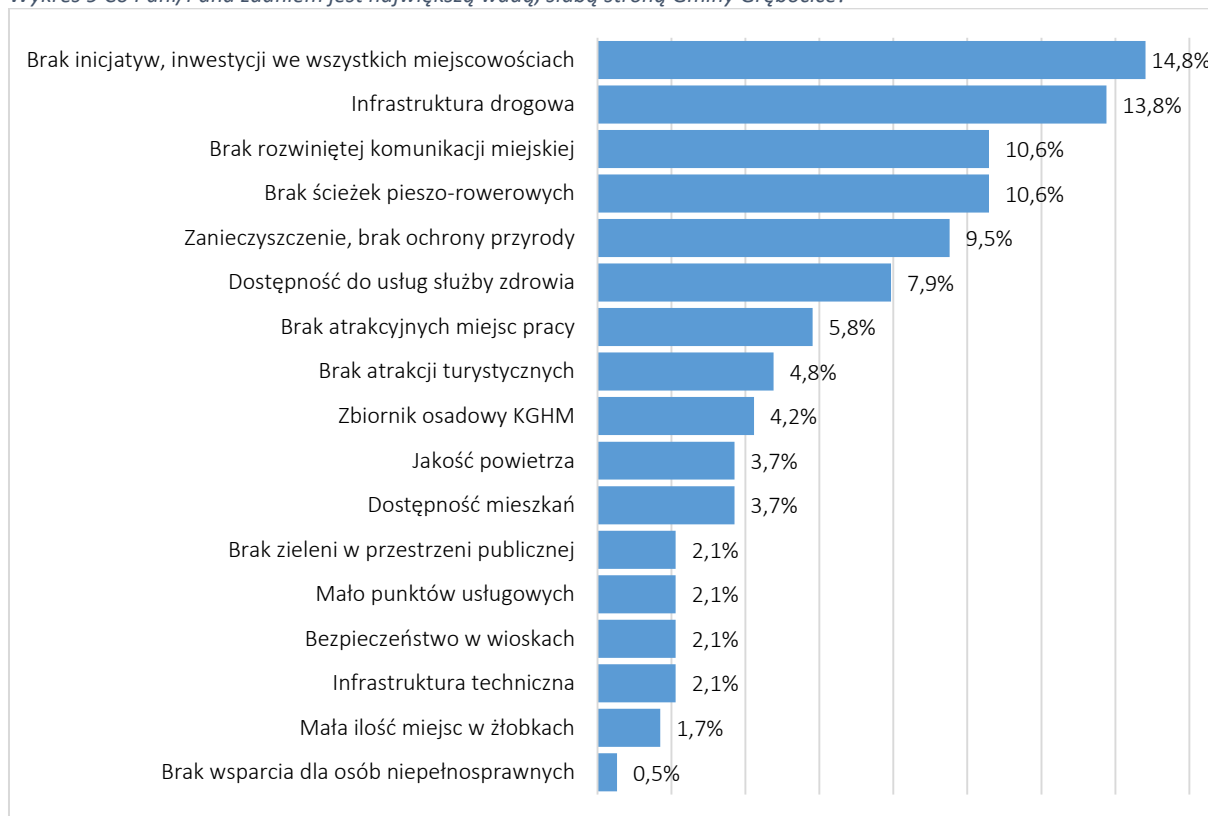
Wykres 8 Co Pani/Pana zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Grębocice?

Źródło: badanie własne, n=223

Jako największą wadę respondenci wskazywali pominięcie niektórych sołectw w inwestycjach (14,8%) oraz stan infrastruktury drogowej (13,8%). Dodatkowo prawie 11% badanych wskazywało niedostateczny poziom rozwoju komunikacji miejskiej oraz niedostateczną liczbę ścieżek rowerowych jako słabą stronę gminy. Co dziesiąty ankietowany jest niezadowolony z jakości ochrony przyrody na terenie gminy. Respondenci zwracali również uwagę na niską dostępność do służby zdrowia (7,9%) oraz brak możliwości rozwoju zawodowego (5,8%). Z przytoczonej odpowiedzi można wnioskować, iż sołectwa w gminie rozwijają się w nierównomiernym stopniu i zachodzi znaczna dysproporcja w standardzie życia mieszkańców. Przypuszczać tak można, ponieważ elementy, które badani wymieniają jako atuty gminy, również przytaczane są w pytaniu o słabe strony.

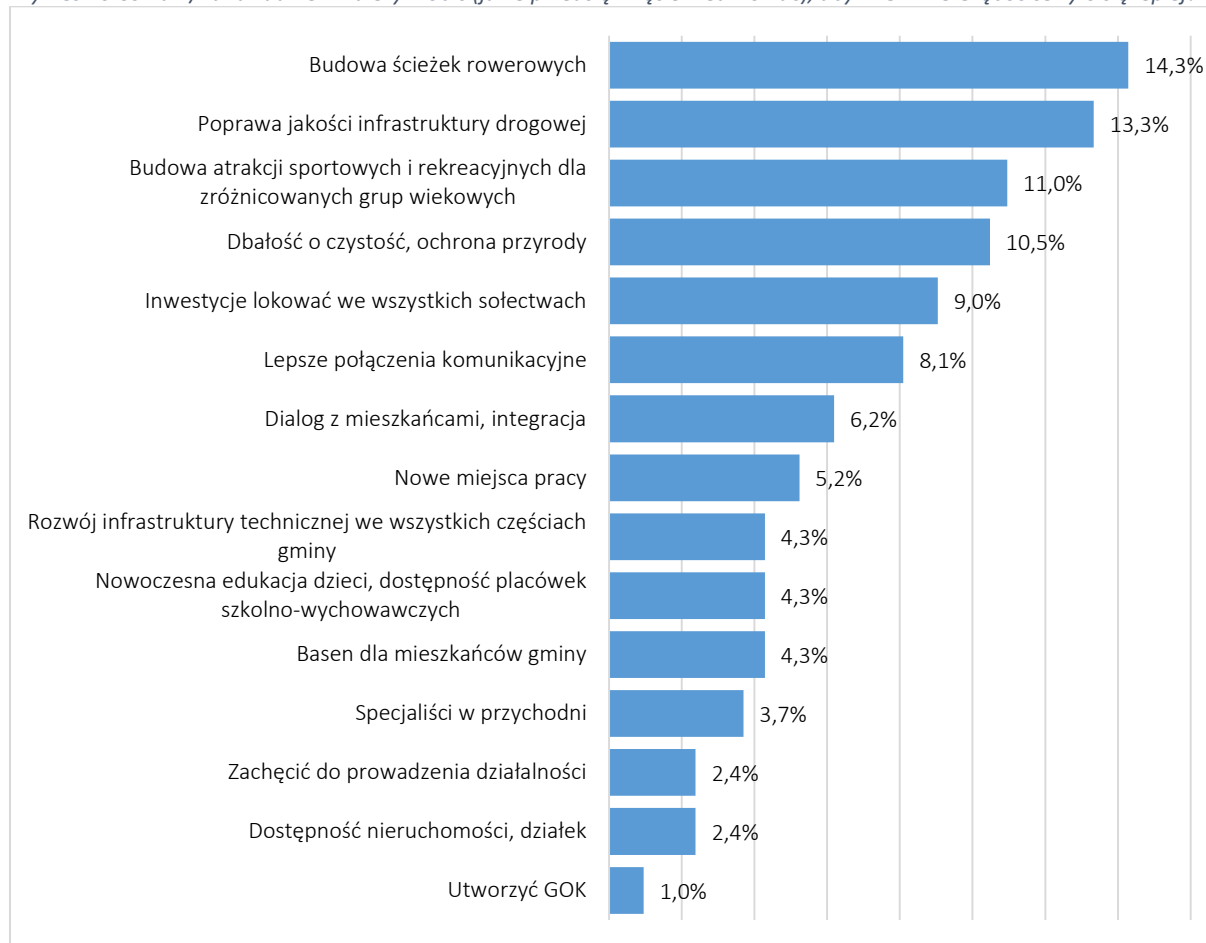
Wykres 9 Co Pani/Pana zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Grębocice?

Źródło: badanie własne, n=189

Mieszkańcy zapytani o przedsięwzięcie, który mogłoby poprawić standard życia w gminie Grębocice najczęściej wskazywali na budowę ścieżek rowerowych (14,3%) oraz poprawę jakości infrastruktury drogowej (13,3%). Są to podstawowe elementy wpływające na standard życia mieszkańców, dlatego w strategii rozwoju powinny zostać potraktowane jako kwestie priorytetowe. Dodatkowo, mieszkańcy niektórych sołectw oczekują budowy atrakcji sportowych i rekreacyjnych dla zróżnicowanych grup wiekowych (11,0%) oraz poprawy czystości w gminie oraz jakości ochrony środowiska (10,5%) w ich miejscowościach. Równe 9% osób zwraca uwagę, że przedsięwzięcia należy lokować równomiernie we wszystkich sołectwach. Kwestie, o których piszą respondenci można uznać za elementarne, dlatego tak istotne jest wzięcie ich pod uwagę podczas planowania rozwoju gminy. Największy nacisk należy położyć na równy rozkład inwestycji pomiędzy sołectwami, żeby żadna z miejscowości nie czuła się pominięta.

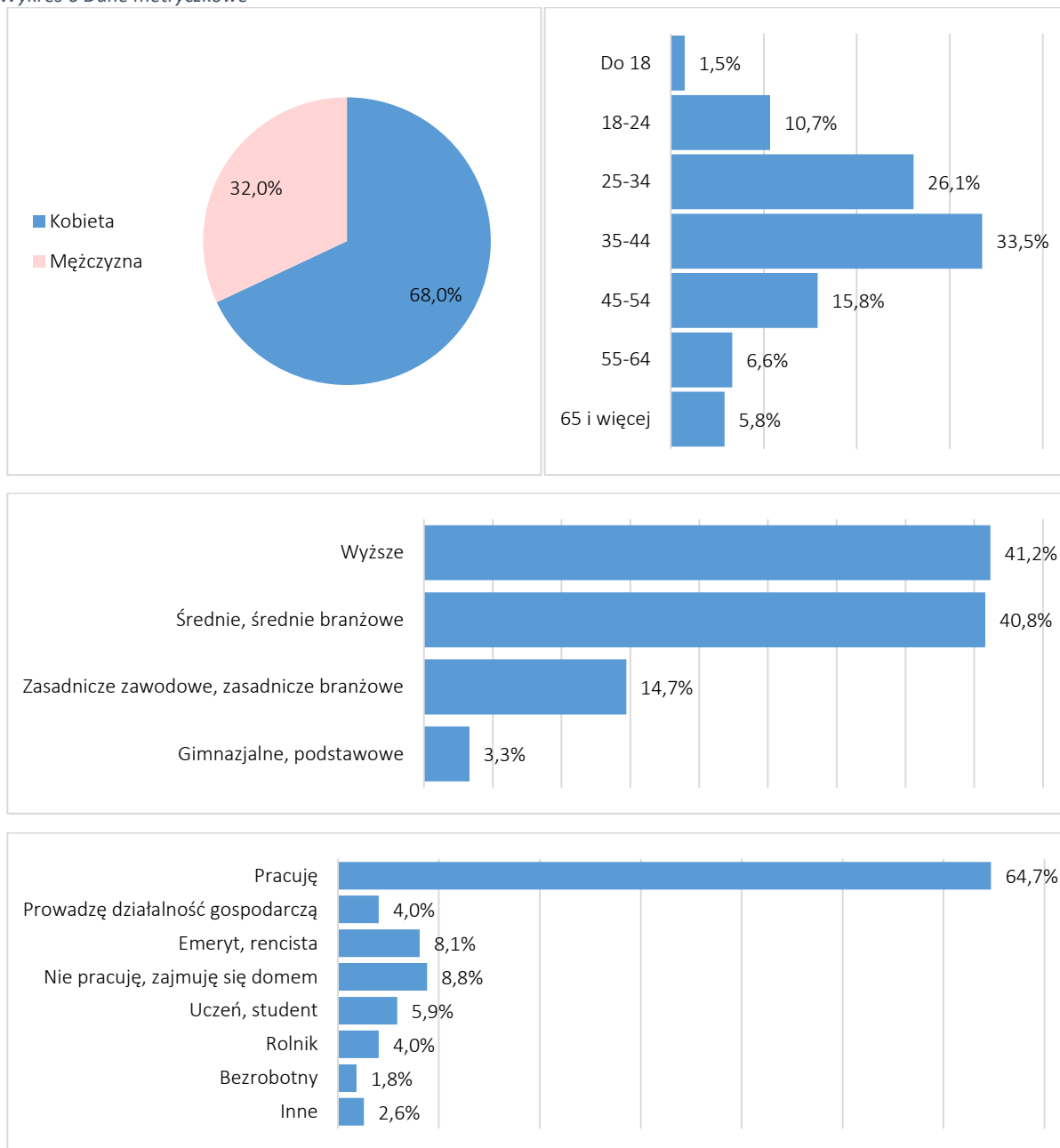
Wykres 10 Co Pani/Pana zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Grębocice żyło się lepiej?

Źródło: badanie własne, n=210

Udało dotrzeć się do 272 respondentów, z których 68,0% stanowią kobiety. Większość badanych to osoby pomiędzy 35 a 44 rokiem życia (33,5%). Kolejną znaczą grupą jest przedział wiekowy 25-34 (26,1%). Najtrudniej było dotrzeć do osób przed 18 rokiem życia (1,5%), co zapewne wynika z niskiego zainteresowania sprawami lokalnej społeczności w tym wieku. Największa część ankietowanych deklaruje wykształcenie wyższe (41,2%), a następną znaczną grupą to osoby z wykształceniem średnim, średnim branżowym (40,8%). Dominującą część respondentów to osoby pracujące (64,7%).

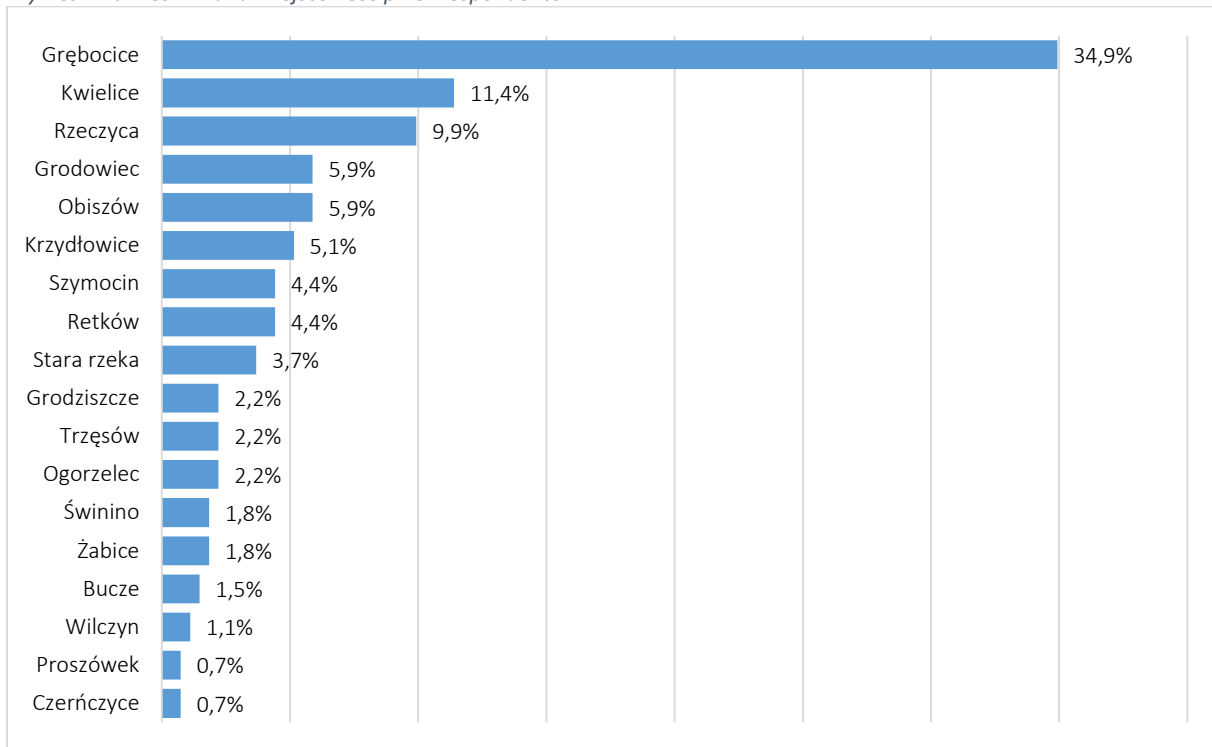
Wykres 6 Dane metryczkowe

Źródło: badanie własne, n=272

Z perspektywy badania bardzo ważna jest informacja, z których sołectw gminy pochodzą respondenci. W tym przypadku, rozkład mieszkańców jest nierównomierny i większość z nich pochodzi z Grębocic (34,9%) – 95 osób. Pozostałe 177 osób to mieszkańcy: Kwielic (11,4%), Rzeczycy (9,9%), Grodowca (5,9%), Obiszowa (5,9%) oraz Krzydłowic (5,1%).

Wykres 7 Zamieszkiwana miejscowość przez respondentów

Źródło: badanie własne, n=272

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. 3. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) o samorządzie gminnym.

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze, poszczególnych poziomów władzy.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby

społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Grębocice

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadzić do wzmocnienia integracji przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego 2030, a pośrednio z zasadami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przyjętymi w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również **zasada zrównoważonego rozwoju**, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu

zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej to ponadto:

1. **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo (przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy).
2. **Racjonalne kształtowanie sieci osadniczej** – z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, a więc spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni.
 - a. uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
3. **Oszczędne i efektywne gospodarowanie przestrzenią** – intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).
4. **Ochrona zasobów środowiskowych:**
 - a. kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
 - b. wskazanie, poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony), w szczególności rezerwatu przyrody Uroczysko Obiszów oraz fragmentu rezerwatu „Skarpa Storczyków”,
 - c. dbałość i rozwijanie terenów zielonych oraz parkowych na terenie gminy,
 - d. prowadzenie działań na rzecz racjonalnego wykorzystania i ochrony złóż kopalin.
5. **Kompensacja ekologiczna** – takie zarządzanie przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.
 - a. ochrona zasobów wodnych i zwiększenie retencji wody deszczowej, prowadzenie działań systemowych oraz promowanie małej retencji jako elementy przeciwdziałające suszy hydrologicznej .

6. **Poprawa jakości powietrza** – wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej.
7. **Stosowanie zasady racjonalności ekonomicznej**, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
8. **Wzmacnianie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego**:
 - a. rozwijanie odnawialnych źródeł energii, w tym m.in. w zakresie farm fotowoltaicznych oraz dostosowania dachów do zagospodarowania pod samowystarczalność energetyczną,
 - b. wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej.
9. **Zasada spójności terytorialnej** – polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem.
 - a. dążenie do zainwestowania obszarów wskazanych w PZPWD, optymalnych dla lokalizacji nowych inwestycji w obrębie wsi Grębocice
10. **Rozwój przestrzeni publicznych** – właściwe określenie programu użytkowego w celu przyciągnięcia użytkowników.
11. **Rozwój przestrzeni społecznych i sąsiedzkich** – integrujących społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
12. **Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
 - a. rozwój rynku usług turystycznych,
 - b. promocja turystyki oraz produktów regionalnych,
 - c. Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód).
13. **Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej** – wzmacnianie tożsamości lokalnej.
14. **Rozwój systemu komunikacyjnego**:
 - a. organizacja wydajnej sieci transportowej, budowa, modernizacja i remonty infrastruktury drogowej i towarzyszącej,
 - b. wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego, zwiększenie dostępności i skomunikowanie gminy i jej miejscowości z większymi ośrodkami miejskimi,
 - c. poprawa jakości dróg publicznych,

- d. rozwój transportu kolejowego (prace na linii kolejowej C-E 59),
 - e. zaplanowanie i utworzenie parkingów P&R oraz B&R w sąsiedztwie stacji kolejowej.
15. Stosowanie zasad zrównoważonej mobilności, w tym multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami; zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
- a. budowa ścieżek rowerowych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy w tym na ciągu Trzęsów-Rzeczyca, Żabice, Szymocin – Grębocice,
 - b. skomunikowanie ścieżkami rowerowymi gminy z sąsiednimi miastami powiatowymi: Głogowem i Polkowicami,
 - c. wdrażanie mechanizmów związanych z elektromobilnością, w tym w zakresie umieszczenie na terenie gminy stacji do ładowania pojazdów elektrycznych.
16. Rozwój infrastruktury technicznej:
- a. rozwój szerokopasmowego Internetu,
 - b. elektrownie wiatrowe w północno-zachodniej i centralnej części gminy,
 - c. budowa stacji redukcyjno-pomiarowej wysokiego ciśnienia oraz gazociągu przyłączeniowego wysokiego ciśnienia do szybu GG-1 w Kwielicach,
 - d. budowa stacji 110 kV oraz przebudowa i modernizacja stacji redukcyjno-pomiarowych,
 - e. modernizacja oczyszczalni ścieków w Grębocicach.
17. Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- a. aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - b. skoordynowanie planowania przestrzennego w ramach MPZP w kontekście stymulowania lokalnej gospodarki.
18. Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym – uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
19. Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią - włączanie społeczności regionalnej i lokalnych w proces kształtowania przestrzeni – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.